

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก คณะผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางพื้นฐานแนวความคิดอันไปสู่กรอบของการศึกษา ดังรายละเอียดของเนื้อหาตามลำดับดังต่อไปนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา
4. แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
5. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นและพฤติกรรมวัยรุ่น
 - 5.1 ความหมายของวัยรุ่น
 - 5.2 ความหมายของพฤติกรรม
 - 5.3 วิถีชีวิตวัยรุ่น
 - 5.4 ผลผลิตในชีวิตวัยรุ่น
 - 5.5 ความต้องการของวัยรุ่น
 - 5.6 วัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อน
 - 5.7 วัยรุ่นกับครอบครัว
 - 5.8 ปัญหาของวัยรุ่น
6. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการใช้เงิน
 - 6.1 พฤติกรรมการบริโภค
 - 6.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค
 - 6.3 การประหยัด
 - 6.4 การท่องเที่ยว
 - 6.5 แนวทางการใช้เงินของนักเรียน

7. ทฤษฎีอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมกาใช้จ่ายเงินของนักเรียน
 - 7.1 ทฤษฎีทางสังคมวิทยา
 - 7.2 ทฤษฎีทางจิตวิทยา
 - 7.3 ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษา

ความหมายของการศึกษา

ความหมายของการศึกษา มีผู้ให้ความหมายในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

พนัส หันนาคินท์ (2521, หน้า 2) ให้ความหมายว่า การศึกษา คือ การคลี่คลายคุณสมบัติของมนุษย์ออกมาให้ปรากฏ การศึกษาเป็นการพัฒนาคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของมนุษย์ ซึ่งดึงเอาคุณสมบัติภายในเป็นการจัดกิจกรรมให้มนุษย์แสดงความสามารถตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล

วิทยากร เชียงกูลการศึกษา (2542, หน้า 3) ให้ความหมายว่า คือ กระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ทั้งการพัฒนาตนเอง ชุมชน ประเทศและสังคมโลก

การศึกษา (อ้างอิงจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) คือ กระบวนการเรียนรู้ ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการให้ รับรู้และประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝังค่านิยม การถ่ายทอดศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของสังคม การพัฒนา

ความคิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

2. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของรัฐในการสร้างคน เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การศึกษาจึงเป็นกลไกของความเจริญทางเศรษฐกิจ และเป็นวิธีสำคัญที่ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวทางสังคม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น มิได้มีผลมาจากการลงทุนทางวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการลงทุนในการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์

ในส่วนของรัฐบาลนั้น การศึกษาถือเป็นสินค้าสาธารณูปโภคเช่นเดียวกับสินค้าสาธารณะทั้งหลายที่รัฐจัดให้แก่ประชาชน เพื่อได้มีโอกาสบริโภคทั่วกันและจัดว่าเป็นการลงทุน เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงขึ้น จะได้เป็นที่ก่อให้เกิดสินค้าและบริการต่อไป

ปัจจุบัน ความคิดและความเข้าใจในเรื่อง “การลงทุนการอุดมศึกษา” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบในด้านค่าใช้จ่ายทางการศึกษา นักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางนโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่จะมีแนวคิดในแนวทางที่จะให้ผู้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น จากที่เป็นอยู่เดิมโดยให้นักศึกษาจ่ายค่าหน่วยกิตและค่าธรรมเนียมการศึกษาที่สูงขึ้น ในส่วนทบวงมหาวิทยาลัยก็ได้วางนโยบายในเรื่องนี้ไว้ในแผนพัฒนาอุดมศึกษา ระยะยาว ที่จะให้ผู้เข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนของการจัดการศึกษาในสถาบันนั้น ๆ เพิ่มมากขึ้น จนในที่สุดสามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ได้ทั้งหมด (พรเลิศ อ่วมพวง, 2536 – 2537, หน้า 40-41) ขณะเดียวกันรัฐบาลในหลาย ๆ ประเทศกำลังส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้เรียนในสัดส่วนที่สูงขึ้น เพื่อชดเชยรายได้จากเงินงบประมาณของรัฐบาลที่นับวันจะลดลงไปเป็นลำดับ (จรัส สุวรรณมาลาและคณะ, 2541, หน้า 21)

ความสำคัญของการลงทุนทางการศึกษา

การลงทุนทางการศึกษา เป็นการลงทุนเพื่อบำรุงรักษาและสะสมทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ของมนุษย์ให้สามารถเพิ่มผลผลิตในอนาคต โดยที่บทบาทของการศึกษา จะอยู่ในรูปของทักษะที่แฝงอยู่ในตัวมนุษย์ การศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการสร้าง หรือสะสมทุนมนุษย์ ซึ่งไม่ใช่แต่เพียงมองในแง่ทางสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาเท่านั้น ความรู้และทักษะเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรืออาจกล่าวได้ว่า ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจนั้น ส่วนใหญ่มาจากความรู้และทักษะของมนุษย์ แต่ในทางตรงข้ามอุปสรรคใหญ่หลวงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจคือ การไม่รู้หนังสือ ดังนั้น ระบบเศรษฐกิจจะก้าวหน้าไปในอัตราและตามระยะเวลาที่กำหนดนั้น ส่วนหนึ่งจะอยู่กับ ความรู้และทักษะ นักเศรษฐศาสตร์จึงเรียกว่า “การลงทุนด้านมนุษย์” โดยให้การศึกษาว่า เป็นสิ่งมูลฐานทางสังคม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อนำไปให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้าไปได้

ศรียาตรา จิวสวัสดิ์ (2525, หน้า 17) กล่าวว่า การลงทุนทางการศึกษาจำเป็นต้องใช้ ทรัพยากรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งในรูปของทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรที่มีใช้ทรัพยากรทางการเงิน ซึ่งได้แก่ ที่ดิน อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น

ความคิดเกี่ยวกับการลงทุนการศึกษาของไทย นักการศึกษาและนักเศรษฐศาสตร์ ต่างก็มองเห็นว่าการศึกษาเป็นการลงทุนที่แพงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่เรามีอยู่ อย่างจำกัด ฉะนั้นผลของการศึกษาจึงควรได้ผลคุ้มค่ากับที่ลงทุนไปแล้ว

3. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา

สมชัย ฤชุพันธุ์ และชลธาร วิศรุตวงศ์ (2544, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่า การออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือว่าเป็นก้าวสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ทำให้เราได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่า การศึกษาเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในโลกยุคใหม่ ซึ่งเป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต การสื่อสารและการคมนาคมเป็นไปอย่างรวดเร็วและคล่องตัวนั้น ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบจากการมีปัจจัยการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก หรือมีแรงงานราคาถูก ไม่สามารถใช้ได้ในโลกยุคใหม่ได้อีกต่อไป แต่เป็นปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์หรือคนที่มีความรู้ ความสามารถ มีภูมิปัญญา มีคุณภาพและคุณธรรม สามารถคิดประดิษฐ์

สิ่งใหม่ ๆ สามารถปรับตัวได้ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก เป็นปัจจัยที่ชี้ขาดของความสามารถในการแข่งขันในโลกยุคใหม่

แนวคิดการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2543, หน้า 2) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการในระบบการศึกษาไทย การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในกฎหมายดังกล่าว ได้แก่

1. การให้สิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (หมวด 2 มาตรา 10)
2. การกำหนดให้การศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี (หมวด 3 มาตรา 17)
3. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (หมวด 4 (มาตรา 22))

เพื่อสนองต่อบทบาทแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาและนำไปสู่แนวคิดการจัดการศึกษาโดยอาศัยกลไกตลาด โดยรัฐต้องปฏิรูปแนวทางการอุดหนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาผ่านอุปทาน (Supply Side of Education) ให้น้อยลงและเพิ่มการอุดหนุนผ่านอุปสงค์ (Demand Side of Education) ให้มากขึ้นด้วยการลดเงินอุดหนุนที่รัฐจัดสรรให้กับสถานศึกษา อุปกรณ์การศึกษา ครูและอาจารย์เพิ่มเงินอุดหนุนที่ให้กับนักเรียน นักศึกษา แทน โดยให้ในรูปคูปองการศึกษา ค่าใช้จ่ายรายหัวหรือทุนการศึกษาให้แก่ผู้เรียนรายบุคคล เป็นต้น รูปแบบการศึกษาที่ให้เงินอุดหนุนผ่านตัวผู้เรียน (Demand Side of Education) เป็นการจัดการศึกษาที่อาศัยกลไกการตลาด สถานศึกษาใดที่มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในสถานศึกษานั้น ระบบการอุดหนุนการศึกษาในรูปแบบใหม่นี้ นักเรียนเป็นผู้เลือกสถานศึกษา จึงทำให้สถานศึกษาต้องแข่งขันกันทั้งในด้านคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการบริหารจัดการอันนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 60 (2) กำหนดให้รัฐจัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนมาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกฎหมายดังกล่าวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุงบทบาทของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ที่ปัจจุบันให้ทุนกู้ยืมแก่นักเรียน นักศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมปลาย เทียบเท่าและระดับอุดมศึกษา การเปลี่ยนแปลงของการปฏิรูปการศึกษาที่มีต่อกองทุนฯ ที่สำคัญได้แก่

ประการที่หนึ่ง การกำหนดสิทธิและโอกาสเสมอกันของบุคคลในการรับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย
(มาตรา 10) และให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน
การศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน
(มาตรา 60 (1)) ทำให้ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ไม่ต้องกู้ยืมเงินค่าเล่าเรียนจากกองทุนฯ
อีกต่อไป อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้นักเรียนมีสิทธิได้รับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งในที่นี้หมายถึง ค่าเล่าเรียนเท่านั้น แต่สำหรับนักเรียนที่
ยากจนมาก ๆ การที่จะให้โอกาสในการรับศึกษานั้น นอกจากค่าเล่าเรียนแล้ว รัฐจำเป็นต้อง
ต้องให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ด้วย เช่น ค่าเครื่องเขียน ค่าแบบเรียน ค่าเครื่องแต่งกาย
และค่าอาหาร เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายในส่วนนี้อาจจำเป็นที่รัฐจะต้องให้ทุนการศึกษาเพิ่มเติม
ตามความจำเป็น เพื่อให้โอกาสกับนักเรียนที่ยากจนและต้องตรวจสอบได้ว่านักเรียนขาดแคลน
ทุนทรัพย์จริงหรือไม่

ประการที่สอง สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า แม้ว่ารัฐไม่ต้องจัด
การศึกษาให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย แต่รัฐมีหน้าที่จัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้สามารถเรียนเต็ม
ตามศักยภาพ การนำแนวคิดการเพิ่มการอุดหนุน เพื่อการศึกษาผ่านอุปสงค์และลดการอุดหนุน
เพื่อการศึกษาผ่านอุปทานในการปฏิรูปการศึกษา จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายที่ผู้เรียนต้องแบกรับ
ในการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าสูงขึ้น ขณะเดียวกันก็เพิ่มจำนวนนักเรียน นักศึกษา
ระดับอุดมศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ต้องการทุนการศึกษาและทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
ในระดับอุดมศึกษามากขึ้น ซึ่งโดยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติตาม
มาตรา 6(2) รัฐมีหน้าที่จัดสรรเงินทุนกู้ยืมแก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย
ตามความเหมาะสมและความจำเป็นให้อย่างเพียงพอ เพื่อสร้างโอกาสให้กับผู้เรียนที่ขาดทุนทรัพย์
ได้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ

4. แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

สืบเนื่องจากคณะรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย) ได้มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2538 เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย สามารถกู้ยืมเพื่อศึกษาต่อตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงระดับปริญญาตรีภายในประเทศ ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ ทั้งนี้ผู้กู้จะต้องชำระหนี้คืนพร้อมดอกเบี้ยที่กำหนดในอัตราต่ำเมื่อจบการศึกษาแล้ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 1) เนื่องจากคณะรัฐมนตรี ได้ตระหนักถึงความสำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) การศึกษานับเป็นการลงทุนประเภทหนึ่งที่มีส่วนสร้างการเติบโตทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ช่วยขยายศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยในตลาดโลก เพิ่มความกินดีอยู่ดีของประชาชนและลดความแตกต่างระหว่างชุมชนได้ เพื่อบรรลุเป้าหมายข้างต้น จำเป็นที่จะต้องเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจน สนับสนุนภาคเอกชนในการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงาน

ต่อมาเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2539 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนฯ ในกระทรวงการคลัง พร้อมกับการร่างพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนฯ ได้เริ่มดำเนินการให้กู้ยืมครั้งแรกในปีการศึกษา 2539 เป็นต้นมา บนรากฐานหลักการดังนี้

1. เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นแก่ผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งต้องโอกาสทางการศึกษา อันจะมีส่วนสำคัญในการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน และเป็นการตอบสนองต่อนโยบายการกระจายรายได้

2. เพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบการศึกษาทางด้านอุปสงค์ โดยการเพิ่มขีดความสามารถในการรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

ต่อมากองทุนฯ ได้ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2541 โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง มีคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นผู้กำหนดนโยบายและบริหารจัดการกองทุนฯ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีความมั่นคงถาวรขึ้น (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, 2548, หน้า 1)

วัตถุประสงค์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

1. เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น จนถึงระดับปริญญาตรี ทั้งการศึกษาในระบบหรือนอกระบบแก่นักเรียน นักศึกษาที่ครอบครัวมีรายได้น้อยขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยให้กู้ยืมสำหรับเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างการศึกษา

2. เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษาที่ประสงค์จะขอกู้ยืมที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา จำนวน 300,000 คนต่อปี ตั้งแต่ปีที่ 4 ของการดำเนินการเป็นต้นไป (ปี 2543)

การให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของกองทุนฯ จึงมุ่งให้กู้ยืมแก่นักเรียน นักศึกษาที่ยากจน มุ่งเพิ่มโอกาสให้นักเรียนที่ยากจน สามารถศึกษาในระดับสูงได้เต็มตามศักยภาพ เป็นการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ (Human Capital) เพื่อเพิ่มโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคมมากขึ้น วัตถุประสงค์ของกองทุนฯ จึงเป็นการช่วยเหลือเพื่อประโยชน์ทางสังคม (Social Objective) เพียงอย่างเดียว ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากกองทุนให้กู้ยืมของประเทศอื่น ๆ ที่มักมีวัตถุประสงค์หลายด้าน ทั้งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ ประโยชน์ทางด้านสังคมคือ เพื่อให้ความช่วยเหลือคนด้อยโอกาสทางการศึกษาและประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจคือ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถเก็บค่าเล่าเรียนที่ครอบคลุม ต้นทุนการศึกษาที่แท้จริง (Cost Recovery) ได้และช่วยลดภาระการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของรัฐบาล

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) จัดตั้งตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียน หรือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์กู้ยืมเงิน เพื่อเป็นค่าเล่าเรียนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างการศึกษา โดยอยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงการคลังมีคณะกรรมการและหน่วยงานต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

แต่งตั้งตามมาตรา 14 ซึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการและเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นรองประธาน ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อธิบดีกรมสรรพากร ผู้อำนวยการสำนักเศรษฐกิจการคลัง นายกสุมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยและนายกสุมาคมสมาพันธ์การศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการและกรรมการอื่นอีกไม่เกินห้าคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยในจำนวนนี้อย่างน้อยต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเงินหรือการบัญชี

หรือกฎหมายด้านละหนึ่งคน ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นกรรมการเลขาธิการ ผู้จัดการเป็น กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (มาตรา 18)

- 1) กำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลกิจการกองทุนฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- 2) ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจการกองทุนฯ และจัดทำรายงานประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ
- 3) ศึกษาวิเคราะห์และประเมินความต้องการกู้ยืมเงินของนักเรียน หรือนักศึกษาทั้งในปัจจุบัน อนาคตและเสนอแนะต่อรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการจัดตั้งงบประมาณเพื่อสมทบกองทุนฯ
- 4) พิจารณาจัดสรรเงินเพื่อโอนเข้าบัญชีจ่ายที่หนึ่ง บัญชีจ่ายที่สองและบัญชีจ่ายตาม มาตรา 34
- 5) พิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีสำหรับการดำเนินการและบริหารงานกองทุน
- 6) กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การเงิน การพัสดุ การบัญชี การตรวจสอบ และสอบบัญชีภายใน ข้อบังคับอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการและบริหารงานกองทุน
- 7) กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์และเงื่อนไข เกี่ยวกับการให้นักเรียนหรือนักศึกษากู้ยืมเงิน และการชำระคืนเงินกู้ยืม
- 8) ให้นักเรียนหรือนักศึกษากู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาจากกองทุนฯ
- 9) ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ และคุณค่าของ กองทุนฯ
- 10) ดำเนินการคัดเลือกและทำสัญญาจ้าง หรือมีมติเลิกจ้างผู้จัดการ ผู้บริหารและ ผู้จัดการเงินให้กู้ยืม
- 11) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหรือเพื่อให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของกองทุนฯ

คณะกรรมการอาจมอบอำนาจของคณะกรรมการตาม (2) (3) (8) (9) และ (1) เฉพาะใน ส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขให้ผู้จัดการหรือผู้บริหารและจัดการ เงินให้กู้ยืมหรือบุคคลอื่น ๆ ใด เพื่อกระทำแทนคณะกรรมการก็ได้

2. ผู้จัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา

พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา พ.ศ.2541 มาตรา (21) กำหนดให้มี ผู้จัดการกองทุนทำหน้าที่และรับผิดชอบงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา โดยมีคุณสมบัติ ต้องเป็นผู้มีความรู้ เชี่ยวชาญในด้านการบริหารและจัดการตามมาตรา 2

3. คณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายหนึ่ง

แต่งตั้งตามมาตรา 30 ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานอนุกรรมการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการ คณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการ คณะกรรมการการอาชีวศึกษา อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้จัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เลขาธิการ คณะอนุกรรมการบัญชีรายจ่ายที่สองและบุคคลอื่น ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไม่เกินห้าคนเป็นอนุกรรมการ

ให้ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการมอบหมายคนหนึ่ง เป็นอนุกรรมการ เลขาธิการและผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ

ในกรณีจำเป็น ประธานอนุกรรมการบัญชีรายจ่ายหนึ่ง จะแต่งตั้งผู้ช่วยเลขาธิการเพิ่มอีกคนหนึ่งก็ได้

หน้าที่ของคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่ง(ตามมาตรา 31)

1) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 18

2) กำกับดูแลการให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียนหรือนักศึกษาในโรงเรียน สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัดควบคุมหรือกำกับดูแลของกระทรวงหรือส่วนราชการอื่นที่ไม่ใช่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบและข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

3) กำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติของผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบัญชีจ่ายที่หนึ่ง

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

4. คณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง

แต่งตั้งมาตรา 32 ประกอบด้วย เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นประธานอนุกรรมการผู้แทนจากโรงเรียน สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแต่งตั้งจำนวนสี่คน ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้จัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่งและบุคคลอื่น ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งอีกไม่เกินห้าคนเป็นอนุกรรมการ ให้ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษามอบหมายคนหนึ่งเป็นอนุกรรมการและเลขาธิการและผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นอนุกรรมการและ

ผู้ช่วยเหลือทางการเงิน ในกรณีจำเป็นประธานอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่สองจะแต่งตั้งผู้ช่วยเหลือทางการเงิน เพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่งก็ได้

หน้าที่ของคณะกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง(ตามมาตรา 33)

1) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการในการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 18
2) กำกับดูแลการให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียนหรือนักศึกษาในโรงเรียน สถานศึกษาหรือ สถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัดควบคุมหรือกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการ

3) กำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติงานของผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม เฉพาะใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับบัญชีจ่ายที่สอง

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

5. ผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม

แต่งตั้งตามมาตรา 37 ให้คณะกรรมการจ้างบุคคล เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้บริหาร และจัดการเงินให้กู้ยืม โดยมีหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการในการคัดเลือก รวมตลอดทั้งคุณสมบัติ ของผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในปัจจุบันคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้จ้าง บมจ.ธนาคารกรุงไทย เป็นผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม(มาตรา 38)

1. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงนโยบาย ระเบียบ วิธีการในการกู้ยืมเงิน
2. แนะนำและอำนวยความสะดวกแก่นักเรียน หรือนักศึกษาและสถานศึกษาที่ เกี่ยวข้องในการดำเนินการกู้ยืมเงิน

3. เบิกจ่ายเงินกู้และดำเนินการจัดส่งเงินให้แก่ผู้กู้ยืม รวมตลอดทั้งเก็บรักษาเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้อง

4. แจ้งจำนวนหนี้และสถานะของหนี้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

5. รับชำระหนี้เงินกู้ ติดตามทวงถามและดำเนินคดีเพื่อบังคับชำระหนี้เงินกู้

6. จัดทำรายงานการดำเนินการให้กู้ยืมเสนอต่อคณะกรรมการ

7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมายหรือตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

6. คณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา แต่งตั้งตามมาตรา 20 มีดังนี้

6.1 คณะอนุกรรมการเพื่อประสานงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีหน้าที่ดังนี้

1) พิจารณากลับกรองเรื่องที่จะนำเสนอ เป็นระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

2) ประสานงานการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน และแก้ไข ปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินงาน

3) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืม เพื่อการศึกษา

6.2 คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาระบบเทคโนโลยี มีหน้าที่ดังนี้

1) พิจารณาระบบเทคโนโลยี ในการจัดเก็บเอกสารและระบบคอมพิวเตอร์ เชื่อมโยงระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา บมจ. ธนาคารกรุงไทยและกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ของการจัดตั้งกองทุนและสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ให้คำปรึกษา แนะนำและพิจารณาจัดจ้างผู้ติดตั้ง ดูแลและรักษาระบบ

3) ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางและปรับปรุงระบบเพื่อการปฏิบัติงานที่ สมบูรณ์

4) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะ อนุกรรมการเพื่อพิจารณาระบบเทคโนโลยี

6.3 คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีหน้าที่ ดังนี้

1) ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปได้เข้าถึงวัตถุประสงค์และคุณค่าของกองทุน

2) จัดทำมาตรการเสริมเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการชำระหนี้ คืนกองทุนฯ

3) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืม เพื่อการศึกษา

6.4 คณะอนุกรรมการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

1) ศึกษาและพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 รวมทั้งข้อบังคับและประกาศต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเสนอความเห็นการปรับปรุงแก้ไขต่อคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

2) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่คณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษามอบหมาย

6.5 คณะอนุกรรมการตรวจสอบ มีหน้าที่ดังนี้

1) สอบทานระบบบัญชีและนโยบายบัญชี รวมถึงสอบทานกระบวนการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินและรายงานการเงินของกองทุน ให้มีความเหมาะสมครบถ้วนถูกต้องเชื่อถือได้และเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

2) ประสานงานกับผู้สอบบัญชีเพื่อรับทราบขอบเขต แนวทาง แผนงานตรวจสอบ และปัญหาที่พบในระหว่างการตรวจสอบ รวมทั้งประเด็นที่ผู้สอบบัญชีเห็นว่าเป็นสาระสำคัญเพื่อสนองความเห็นต่อคณะกรรมการกองทุน

3) วิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงสอบทานความเพียงพอ ความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในร่วมกับผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน รวมทั้งเสนอแนะวิธีการป้องกันความเสี่ยงและการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมภายใน

4) สอบทานระบบการบริหารจัดการสำนักงานกองทุนฯ จรรยาบรรณของผู้บริหาร ความขัดแย้งทางผลประโยชน์และสอบทานการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประเมินประสิทธิผลของการบริหารจัดการกองทุน

5) สอบทานแผนงานและขอบเขตการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในให้ครอบคลุมระบบงานที่มีผลกระทบสำคัญต่อการดำเนินงานกองทุนฯ รวมทั้งการสอบทานและประเมินความคุ้มค่าในการใช้ทรัพย์สินของกองทุนฯ

6) พิจารณาและสอบทานผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบภายใน รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหารต่อข้อสังเกตของผู้สอบบัญชีและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบภายในเพื่อรายงานคณะกรรมการกองทุนฯ

7) พิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับงบประมาณและอัตรากำลังของฝ่ายตรวจสอบภายในและให้ความเห็นชอบการประเมินผลงาน รวมถึงการแต่งตั้ง ถอดถอน โยกย้าย หรือเลิกจ้างบุคลากรฝ่ายตรวจสอบภายใน

8) รายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการกองทุนฯ และเสนอรายงานของ คณะอนุกรรมการการตรวจสอบเป็นส่วนหนึ่งในรายงานประจำปีของกองทุนฯ ด้วย

6.6 คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณากำหนดมาตรการด้านกฎหมาย มีหน้าที่ดังนี้

1) ศึกษาและพิจารณาตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการขอกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ว่ามีการดำเนินงานเป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและกฎหมายว่าด้วยกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาหรือไม่

2) เสนอแนะมาตรการลงโทษสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่มีการดำเนินงานไม่เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและกฎหมายว่าด้วยกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

3) พิจารณาดำเนินการเรื่องอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกองทุนฯ มอบหมาย

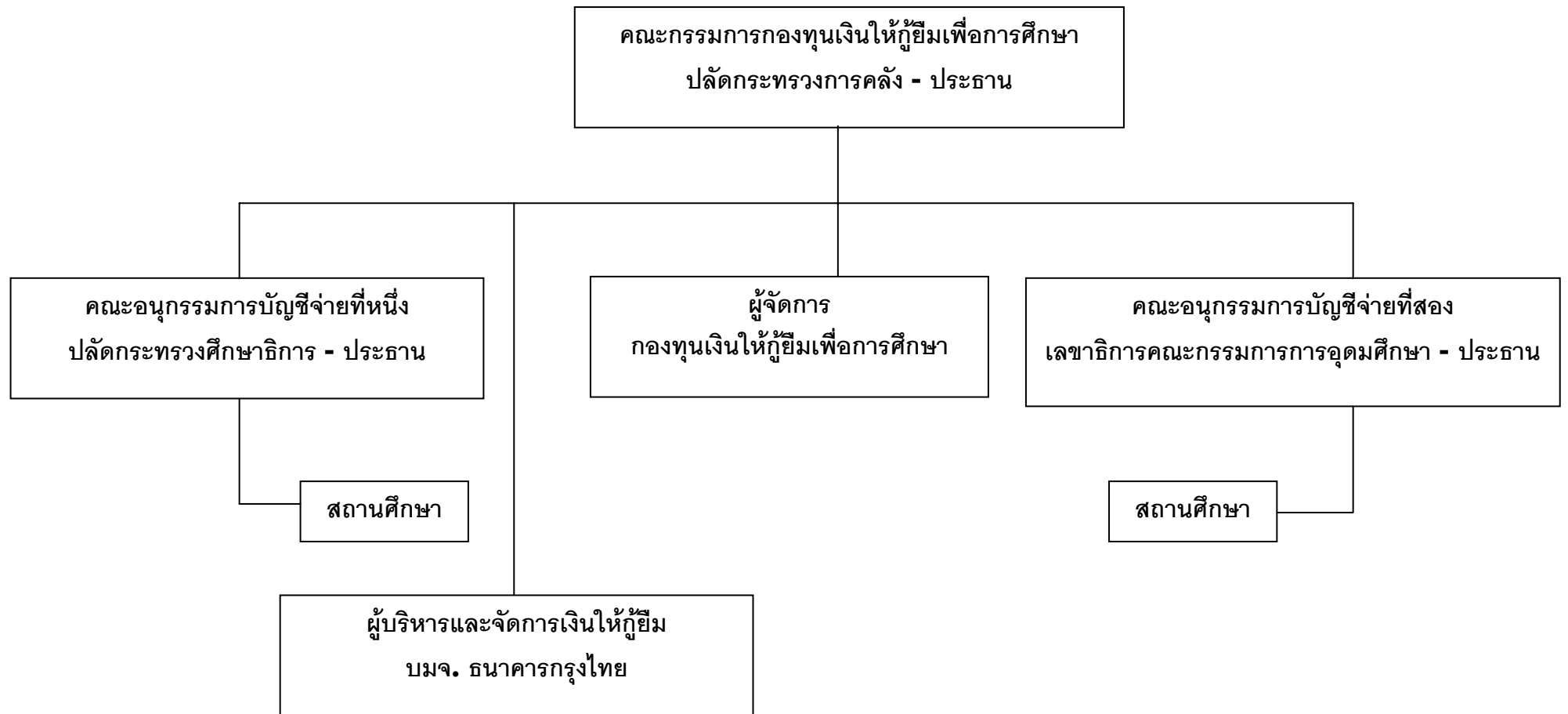
6.7 คณะอนุกรรมการสอบสวน มีหน้าที่ดังนี้

1) สอบสวนและเรียกขอข้อมูลจากผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียนและบุคคลอื่นที่ คณะอนุกรรมการสอบสวนเห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง

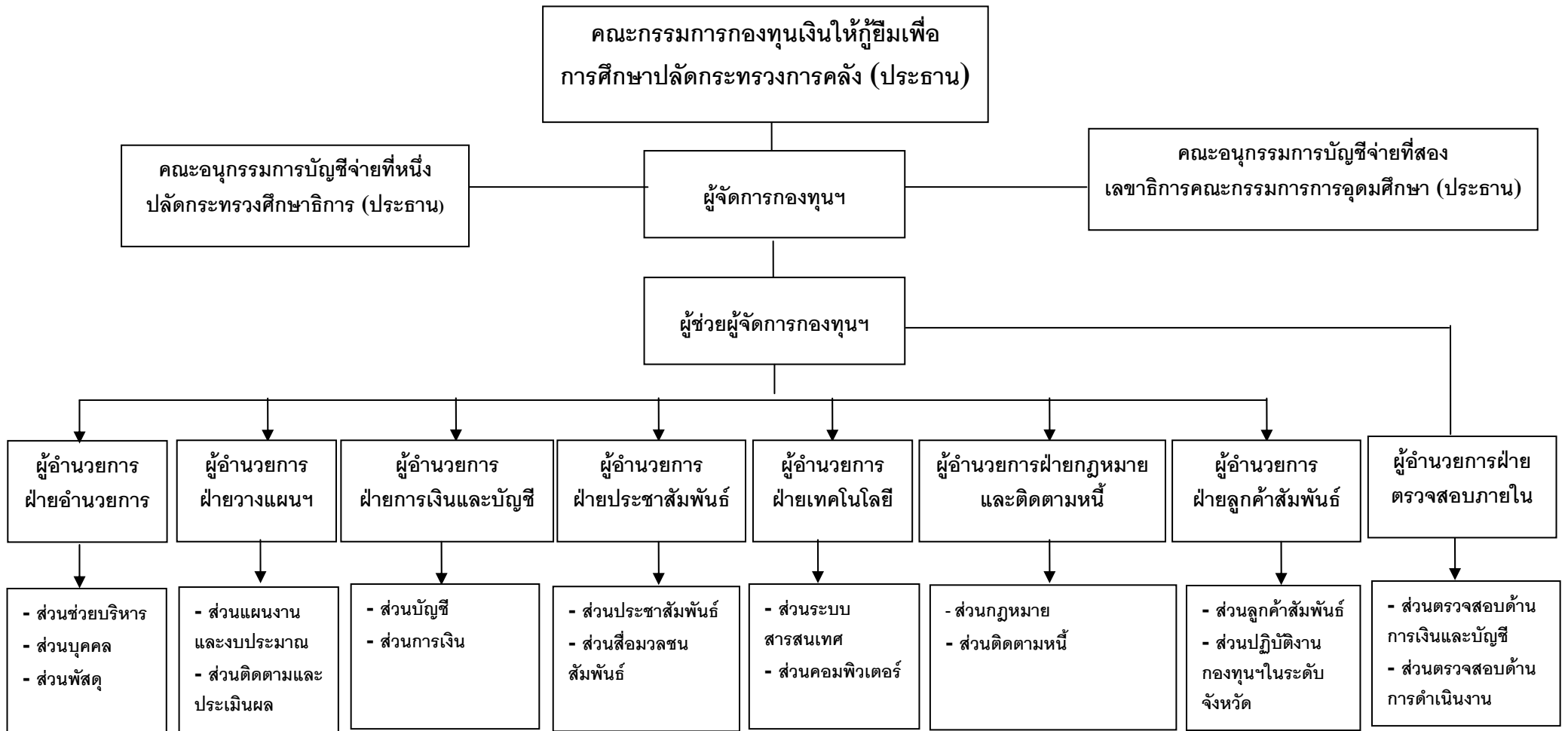
2) รายงานผลการสอบสวน แน่ต่อคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณากำหนด มาตรการด้านกฎหมายและคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

3) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่คณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามอบหมาย

ภาพที่ 1 แสดงโครงสร้างกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
(ตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541)

ภาพที่ 2 แสดงโครงสร้างสำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

หลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้กู้ยืมเงินตาม "ประกาศคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา" เรื่อง "หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และคุณสมบัติของผู้กู้ยืมเงิน พ.ศ. 2544" และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2546 นักเรียน/นักศึกษาผู้มีสิทธิขอกู้ยืมเงินจากกองทุนฯ ผู้กู้ยืมรายใหม่และรายเก่า (ต่อเนื่อง) นอกจากเป็นผู้มี "สัญชาติไทย" แล้วจะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์และมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ หมายความว่า มีรายได้ต่อครอบครัวไม่เกิน 150,000 บาท ต่อปี (ยกเว้น ผู้ขอกู้ยืมรายเก่าตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 ย้อนหลังไปจะต้องมีรายได้ต่อครอบครัวไม่เกิน 300,000 บาทต่อปี) รายได้ต่อครอบครัวดังกล่าวพิจารณาตามหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

(1) รายได้รวมของนักเรียน/นักศึกษา ผู้ขอกู้ยืมรวมกับรายได้ของบิดาและมารดา ในกรณีที่บิดา มารดา เป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง

(2) รายได้รวมของนักเรียน/นักศึกษา ผู้ขอกู้ยืมรวมกับรายได้ของผู้ปกครอง ในกรณีที่ผู้ใช้อำนาจปกครองมิใช่มารดา บิดา

(3) รายได้รวมของนักเรียน/นักศึกษา ผู้ขอกู้ยืมรวมกับรายได้ของคู่สมรส ในกรณีที่ผู้ขอกู้ยืมได้ทำการสมรสแล้ว

2. เป็นผู้ที่มีผลการเรียนดีหรือผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลของสถาบันการศึกษา

3. เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี ไม่ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาชั้นร้ายแรง หรือไม่เป็นที่ผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย เช่น หมกมุ่นในการพนัน เสพยาเสพติดให้โทษ ดื่มสุรา เป็นอาชญาหรือเที่ยวเตร่ในสถานบันเทิงเริงรมย์เป็นอาชญา เป็นต้น

4. เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบหรือประกาศการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในโรงเรียนสถานศึกษาหรือสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดการควบคุมหรือกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงหรือส่วนราชการอื่น ๆ รัฐวิสาหกิจ

5. ไม่เคยเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาใด ๆ มาก่อน

6. ไม่เคยเป็นผู้ที่ทำงานประจำในระหว่างศึกษา

7. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

8. ไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

9. ต้องมีอายุในขณะที่ยื่นขอ โดยเมื่อนับรวมกับระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี และระยะเวลาผ่อนชำระอีก 15 ปี รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 60 ปี

สำหรับผู้กู้รายเก่าที่พ้นสภาพจากสถานศึกษาหนึ่งเนื่องจากผลการเรียน เมื่อสมัคร
เข้าเรียนในสถานศึกษาเดิมหรือสถานศึกษาใหม่ ให้สถานศึกษาที่จะรับเข้าใหม่มีอำนาจใน
การวินิจฉัยว่า จะกู้ยืมได้หรือไม่และให้พิจารณาเป็นราย ๆ โดยใช้เกณฑ์เดียวกับผู้กู้รายใหม่
แต่ใช้วงเงินผู้กู้ต่อเนื่อง

คุณสมบัติของผู้รับรองรายได้ครอบครัวผู้ขอกู้ยืม มีดังนี้

1. เป็นข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 5 หรือเทียบเท่า หรือ
2. หัวหน้าสถานศึกษาที่ผู้ขอกู้ยืมศึกษาอยู่ หรือ
3. ผู้ปกครองท้องถิ่นระดับผู้ใหญ่บ้านขึ้นไป

วงเงินให้กู้ยืม (ขอบเขต) ของแต่ละระดับของหลักสูตร ดังนี้

1. มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า กู้ได้ไม่เกิน 55,440 บาท/ปี
2. อาชีวศึกษา
 - 2.1 ปวช. หรือเทียบเท่า กู้ได้ไม่เกิน 62,500 บาท/ปี
 - 2.2 ปวท./ปวส. หรืออนุปริญญา หรือเทียบเท่า กู้ได้ไม่เกิน 70,240 บาท/ปี
3. ปริญญาตรี
 - 3.1 ทุกหลักสูตร ยกเว้น 3.2 กู้ได้ไม่เกิน 100,000 บาท/ปี
 - 3.2 หลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพ กู้ได้ไม่เกิน 127,000 บาท/ปี

และหลักสูตรวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

ทั้งนี้ จะพิจารณาจากค่าใช้จ่ายจริงในการศึกษารวมถึงค่าครองชีพ โดยให้อยู่ในดุลยพินิจ
ของคณะกรรมการพิจารณาการให้กู้ยืมประจำสถานศึกษานั้น ๆ

การค้ำประกัน ในสัญญากู้ยืมเงินให้มีหลักเกณฑ์การค้ำประกันสัญญากู้ยืมเงิน ดังนี้

1. บิดา มารดา หรือผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้ค้ำประกัน
2. บุคคลที่ประกอบอาชีพมีรายได้น่าเชื่อถือตามที่คณะกรรมการพิจารณาให้กู้ยืม
ประจำสถานศึกษากำหนดให้เป็นผู้ค้ำประกันได้
3. กรณีไม่มีบุคคลค้ำประกัน ให้ผู้กู้ยืมใช้หลักทรัพย์แทน
4. ผู้ค้ำประกันต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์

แนวปฏิบัติเรื่องการค้ำประกัน

1. กรณีที่นักเรียน/นักศึกษา ไม่มีบิดา มารดา ให้ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้ให้การยินยอมในการทำนิติกรรมสัญญาเป็นคู่ค้ำประกัน "ผู้ปกครอง" ได้แก่ ผู้ปกครองตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 กฎกระทรวงและระเบียบที่ออกตามกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ผู้ปกครองนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งหมายถึง บุคคลซึ่งรับนักเรียน/นักศึกษา ไว้ในความปกครองหรืออุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลที่นักเรียน/นักศึกษาอาศัยอยู่

2. กรณีคู่สมรสของผู้ค้ำประกันไม่ยินยอมลงนามให้ความยินยอมค้ำประกันให้ผู้ค้ำประกันลงนามฝ่ายเดียวได้

3. กรณีคู่สมรสของผู้ค้ำประกันมอบอำนาจให้ผู้ค้ำประกันลงลายมือชื่อฝ่ายเดียวให้ดำเนินการได้เช่นเดียวกับข้อ 2

4. กรณีผู้ค้ำประกันและคู่สมรสถูกจำคุกให้ลงนามเป็นผู้ค้ำประกันได้

5. ผู้ค้ำประกันไม่สามารถเพิกถอนการค้ำประกันได้ ในระหว่างเวลาที่ผู้กู้ยืมต้องรับผิดชอบอยู่ตามเงื่อนไข ในสัญญากู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

6. ในการกู้ยืมเงินแต่ละปีการศึกษา ผู้กู้ยืมอาจเปลี่ยนแปลงผู้ค้ำประกันใหม่ได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ผู้ค้ำประกันคนเดิม

ขั้นตอนการดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ก. การพิจารณาอนุมัติเงินให้กู้ยืม

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รับผิดชอบการจัดตั้งงบประมาณประจำปี สมทบให้กองทุนและเมื่อรัฐบาล โดยสำนักงบประมาณโอนงบประมาณให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแล้ว คณะกรรมการกองทุนฯ จะดำเนินการจัดสรรเงินให้กับคณะกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ) และคณะกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

2. กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) แจ้งหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ ขอบเขตระเบียบการกู้ยืมให้กระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่ง) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (คณะกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง) เพื่อให้หน่วยงานทั้งสองแจ้งให้สถานศึกษาประกาศให้ผู้จะกู้ยืมทราบต่อไป

3. สถานศึกษาปิดประกาศหลักเกณฑ์คุณสมบัติ ขอบเขตของผู้กู้ยืม ระเบียบการให้กู้ยืมให้นักเรียน/นักศึกษาทราบ พร้อมประกาศรับสมัคร โดยให้นักเรียน นักศึกษา ติดต่อขอแบบคำขอกู้ได้ที่สถานศึกษาที่นักเรียน/นักศึกษาประสงค์จะศึกษาต่อ

4. นักเรียน/นักศึกษา ผู้ขอกู้ยืมแบบคำขอพร้อมแนบเอกสาร/หลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ณ สถานศึกษาอยู่

5. คณะกรรมการพิจารณาการให้กู้ยืมเงินประจำสถานศึกษาตรวจสอบเอกสารและพิจารณาคุณสมบัติของผู้กู้ โดยการสัมภาษณ์หรือตรวจสอบข้อเท็จจริง เมื่อเป็นไปตามที่คณะกรรมการฯ กำหนด ก็พิจารณาอนุมัติให้กู้ยืมเงินได้

6. ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาการให้กู้ยืมเงินประจำสถานศึกษา อนุมัติการให้กู้ยืมได้ สถานศึกษาจะต้องดำเนินการดังนี้

6.1 ประกาศรายชื่อผู้ขอกู้ยืมเงินที่ได้รับอนุมัติโดยเปิดเผย ณ สถานศึกษา

6.2 รายงานผลการคัดเลือกให้กองทุนฯและผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม (บมจ. ธนาคารกรุงไทย) สาขาที่เปิดบัญชีตามแบบที่กองทุนฯ กำหนด

7. ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาการให้กู้ยืมเงินของสถานศึกษาไม่อนุมัติให้กู้ยืมสถานศึกษาเก็บแบบคำขอพร้อมหลักฐานไว้ 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ไม่อนุมัติ

ข. การจัดทำสัญญากู้ยืมเงินและการเบิกจ่ายเงิน

1. การจัดทำสัญญากู้ยืมเงินกองทุนฯ ให้สถานศึกษาดำเนินการจัดทำสัญญากู้ยืมเงินตามแบบและรายละเอียดเงื่อนไข ที่คณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษากำหนด และ

1.1 ส่งต้นฉบับสัญญาให้ บมจ. ธนาคารกรุงไทย สาขาที่สถานศึกษาเปิดบัญชีไว้ 1 ฉบับ

1.2 ส่งคู่ฉบับให้ผู้กู้ยืมเงินเก็บไว้ 1 ฉบับ

1.3 สำเนาส่งให้ผู้ค้ำประกัน 1 ฉบับโดยถ่ายเอกสารจากสัญญากู้ยืมเงินที่เป็นต้นฉบับหรือคู่ฉบับ และรับรองสำเนาเพื่อมอบให้แก่ผู้ค้ำประกันต่อไป

อนึ่ง สัญญากู้ยืมเงินจะต้องเป็นแบบสัญญาที่กองทุนฯ (กยศ) จัดพิมพ์และจัดส่งให้ โดยจะเขียนหรือพิมพ์ข้อความในสัญญาก็ได้ แต่จะต้องลงนามจริงในสัญญากู้ยืมเงินที่เป็นต้นฉบับ และคู่ฉบับ ทั้งนี้ การแก้ไขในสัญญากู้ยืมเงินให้ชัดเจนแล้วเขียนใหม่โดยให้ผู้กู้ และผู้ให้กู้ลงลายมือชื่อกำกับทุกที่มีการแก้ไข

มิให้สถานศึกษาเก็บสัญญาคู่ฉบับของผู้กู้ไว้ หากต้องการเก็บเป็นหลักฐานให้ถ่ายเอกสารสัญญากู้ยืมเงินไว้เป็นหลักฐานแทน

2. การทำสัญญากู้ยืมให้ผู้ขอกู้ยืมกรอกข้อความให้ชัดเจนและให้สถานศึกษาตรวจสอบความถูกต้องของสัญญา

3. ให้สถานศึกษาตรวจสอบสัญญาและเอกสารประกอบให้ถูกต้อง ครบถ้วนทุกฉบับก่อนรวบรวมส่งให้ บมจ. ธนาคารกรุงไทย

3.1 ตรวจสอบชื่อ/นามสกุลผู้กู้ยืม ตรงกับลายมือชื่อจริง

3.2 ตรวจสอบการลงรายละเอียดในสัญญาให้ครบถ้วนถูกต้องทุกช่อง เช่น เลขประจำตัวประชาชน เลขที่บัญชี เงินฝากธนาคาร ฯลฯ

3.3 ตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่ปรากฏในสัญญาให้ครบทั้งผู้กู้รายเก่าและรายใหม่ ได้แก่ สำเนาสมุดคู่ฝาก สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประชาชนของผู้กู้และผู้ค้ำประกัน ตลอดจนสำเนาบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากรของผู้ค้ำประกัน

3.4 ตรวจสอบจำนวนเงินที่ขอกู้ในแต่ละภาคเรียนว่ามีจำนวนเงินรวมทุกภาคตรงกับที่ขอกู้หรือไม่ ทั้งส่วนของสถานศึกษาและส่วนของผู้กู้ยืม หากมีการแก้ไขจำนวนเงินให้ชัดเจนแล้วลงนามกำกับทั้งผู้กู้และผู้ให้กู้

3.5 ให้ผู้ให้กู้ยืม ผู้กู้ยืมและผู้ค้ำประกัน ลงนามในสัญญาให้ครบทุกช่อง หากผู้ค้ำประกันมีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดของผู้ค้ำประกัน พร้อมลายมือชื่อพยาน หากผู้กู้อายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ ให้บิดา มารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมายลงลายมือชื่อผู้แทนโดยชอบธรรมด้วย พร้อมลายมือชื่อพยาน

3.6 หากผู้ค้ำประกันไม่สามารถมาลงลายมือชื่อต่อเจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารสถานศึกษา ให้ตรวจสอบว่ามีลายมือชื่อเจ้าพนักงานทะเบียนท้องถิ่นรับรองหรือไม่

4. การจัดส่งสัญญาให้ธนาคาร เพื่อให้ผู้กู้ยืมเงินและสถานศึกษาได้รับเงินกู้ยืมได้รวดเร็ว โดยไม่มีการส่งคืนสัญญาเพื่อกลับไปแก้ไขใหม่ให้สถานศึกษาดำเนินการดังนี้

4.1 ตรวจสอบสัญญาผู้กู้ยืมเงินและเอกสารแนบ (ตามข้อ 3.3) ให้ถูกต้องทุกฉบับ

4.2 จัดทำใบนำส่งเอกสาร แยกสัญญาผู้กู้ยืมรายเก่า /ผู้กู้ยืมรายใหม่ออกเป็นชุดชุดละไม่เกิน 50 สัญญา แนบมากับใบนำส่งเอกสาร ในการส่งสัญญาผู้กู้ยืมเงินให้ธนาคารทุกครั้ง และระบุที่อยู่สถานศึกษาให้ชัดเจนพร้อมรหัสสถานศึกษา โดยให้ผู้มีอำนาจลงนามในสัญญาผู้กู้ยืมเงินของสถานศึกษา เป็นผู้ลงลายมือชื่อในใบนำส่งเอกสารทุกครั้ง

4.3 การจัดส่งสัญญาผู้กู้ยืมเงินของสถานศึกษา จะต้องส่งผ่านสาขาของ บมจ. ธนาคารกรุงไทย ที่สถานศึกษาเปิดบัญชีไว้ทุกครั้ง (มิให้ส่งตรงไปสำนักงานใหญ่)

4.4 ให้สถานศึกษาจัดทำทะเบียนคุมการส่งสัญญาผู้กู้ยืมเงิน เพื่อให้ทราบว่ามีสัญญาผู้กู้ยืมเงินรายใดอยู่ในใบนำส่งเอกสารฯ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการติดตามกรณีผู้กู้ยืมเงินได้รับเงินล่าช้า (ตามแบบฟอร์ม กยศ. 106)

อนึ่ง ให้สถานศึกษาจัดทำสำเนาใบนำส่งเอกสารและทะเบียนคุมการส่งสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าว ที่มีลายมือชื่อผู้รับเอกสารและวัน เดือน ปี ที่รับเอกสารและเก็บไว้เป็นหลักฐาน

4.5 ในกรณีที่ธนาคาร (สำนักงานใหญ่) ตรวจสอบสัญญาแล้วพบว่าไม่ถูกต้อง ธนาคาร (สำนักงานใหญ่) ส่งคืนสถานศึกษาทันที เพื่อส่งกลับไปให้ผู้ขอกู้ยืมแก้ไขให้ถูกต้อง

4.6 หากการแก้ไขสัญญา ขอให้สถานศึกษาเร่งดำเนินการ โดยให้แยกชุดนำส่งต่างหากจากข้อ 4.2 และต้องจัดทำใบนำส่งให้ตรงตามจำนวนสัญญาและจำนวนเงินที่ส่งกลับคืนมา ให้ธนาคารโดยด่วน

4.7 เอกสารที่สถานศึกษาจะต้องนำส่งธนาคารพร้อมสัญญากู้ยืมเงิน คือ

- 1) สำเนาสมุดคู่ฝากของผู้กู้ยืม
- 2) สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้กู้ยืม
- 3) สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประชาชนของผู้ค้ำประกัน
- 4) สำเนาบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีของผู้ค้ำประกัน (ถ้ามี)
- 5) สำเนาบัตรประกันสังคมของผู้ปกครองและผู้ค้ำประกัน (ถ้ามี)
- 6) สำเนาประกาศการอนุมัติให้กู้ยืมเงิน

การรับรองสำเนาเอกสารทุกฉบับ จะต้องลงลายมือชื่อจริงของเอกสาร ห้ามมิให้ถ่ายสำเนาและห้ามผู้กู้ยืมหรือบุคคลใดลงลายมือชื่อรับรองแทน

5. เมื่อธนาคารตรวจสอบความถูกต้องของสัญญาที่สถานศึกษาจัดส่งมาให้แล้ว ธนาคารดำเนินการบันทึกข้อมูลในสัญญาเข้าระบบคอมพิวเตอร์และจัดเก็บสัญญา พร้อมโอนเงินให้ ผู้กู้ยืมและสถาบันการศึกษา

6. การสำรองและการขอแบบสัญญาฯ เพิ่มเติม

6.1 กองทุนฯ จะจัดส่งแบบสัญญาฯ ไปสำรองที่ บมจ. ธนาคารกรุงไทย อาคาร สุขุมวิท 2 ชั้น 14 สำหรับสถานศึกษาในกำกับคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่ง และสองที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

6.2 สถานศึกษาในกำกับคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่งที่ตั้งอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ กองทุนฯ ได้ส่งแบบสัญญาฯ สำรองไว้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขต หากไม่เพียงพอขอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำหนังสือโดยแจ้งรายชื่อสถานศึกษาและจำนวนที่ต้องการไปยังกองทุนฯ

6.3 สถานศึกษาในกำกับคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ถ้าแบบสัญญาฯ ไม่เพียงพอให้สถานศึกษาทำหนังสือแจ้งไปยังกองทุนฯ โดยตรง

7. การเบิกจ่ายเงิน

7.1 ให้สถานศึกษาเปิดบัญชีชื่อ "บัญชีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของ (ชื่อ สถานศึกษา) ที่ บมจ. ธนาคารกรุงไทย โดยสถานศึกษาเลือกสาขาที่ต้องการเปิดบัญชีได้

7.2 ให้สถานศึกษาสามารถเบิกจ่ายเงินค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง การศึกษาค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและค่าหอพักได้นับจากวันที่ส่งรายชื่อ พร้อมสัญญา กู้ยืมของผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้กู้ยืมเงินกองทุนและจำนวนเงินของแต่ละคน ให้ บมจ. ธนาคารกรุงไทยทราบแล้ว 60 วัน

7.3 ให้สถานศึกษาขอแบบรายงาน EL 018 จากสาขาของธนาคารที่สถานศึกษา เปิดบัญชีไว้ เพื่อให้สถานศึกษาตรวจสอบจำนวนเงินค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุงการศึกษา ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและค่าหอพักที่ธนาคารโอนเข้าบัญชีของสถานศึกษาในแต่ละครั้ง โดยสถานศึกษาสามารถขอแบบรายงานนี้ได้ภายใน 1 สัปดาห์ หลังจากวันที่ 15 ของทุกเดือน หากพ้นกำหนดนี้ทางธนาคารจะยกเลิกรายงาน EL 018 ที่สาขาเก็บไว้

กรณีผู้กู้ยืม/สถานศึกษา ไม่ได้รับเงินให้สถานศึกษาส่งโทรสาร ไปนำส่งสัญญาและหมาย เหตุรายชื่อผู้กู้ที่ไม่ได้รับเงินในทะเบียนควบคุม การส่งสัญญาให้ธนาคารตรวจสอบ

ค. การแจ้งสภาพและการแจ้งเปลี่ยนแปลงข้อมูลของผู้กู้ยืม

หน้าที่ของสถานศึกษา

1. สถานศึกษามีหน้าที่รายงานผลการศึกษาของผู้กู้ที่กำลังศึกษาอยู่ให้ธนาคารทราบ (ตามแบบ กยศ. 110 ทุกสิ้นปีการศึกษา มาตรา 51)

2. ในกรณีที่ผู้กู้ยืมพ้นสภาพการเป็นนักเรียน/นักศึกษาไม่ว่าด้วยเหตุใด สถานศึกษา ต้องแจ้งธนาคารทราบ ตามแบบ กยศ. 109 ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่พ้นสภาพ มาตรา 51

หน้าที่ของผู้กู้ยืม

1. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมตรงกับความเป็นจริง

2. แจ้งการเปลี่ยนชื่อ ย้ายที่อยู่ หรือย้ายสถานศึกษา และจบการศึกษาหรือพ้นสภาพ การเป็นนักเรียน นักศึกษา ภายใน 15 วัน นับแต่วันเปลี่ยนชื่อ ย้ายที่อยู่ ย้ายสถานศึกษา จบการศึกษา หรือพ้นสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา ต่อผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม (บมจ. ธนาคารกรุงไทย)

3. เมื่อผู้กู้ยืมสำเร็จการศึกษาและเข้าทำงานในสถานที่ใดต้องแจ้งที่อยู่ และสถานที่ ทำงาน พร้อมเงินเดือนหรือค่าจ้างให้ธนาคารทราบภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่เริ่มทำงานในกรณี ที่ผู้กู้ยืมที่จบการศึกษานี้ย้ายที่อยู่หรือเปลี่ยนแปลงงานหรือสถานที่ทำงานหรือเปลี่ยนแปลง เงินเดือนหรือค่าจ้าง ต้องแจ้งให้ธนาคารทราบภายใน 30 วัน

4. ผู้กู้ยืมที่ไม่ได้กู้ต่อเนื่องหรือไม่ได้รับอนุมัติให้กู้ในปีถัดไป จะต้องแจ้งสถานภาพการศึกษาให้ธนาคารทราบทุกปี

5. หน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

หน้าที่ของธนาคาร

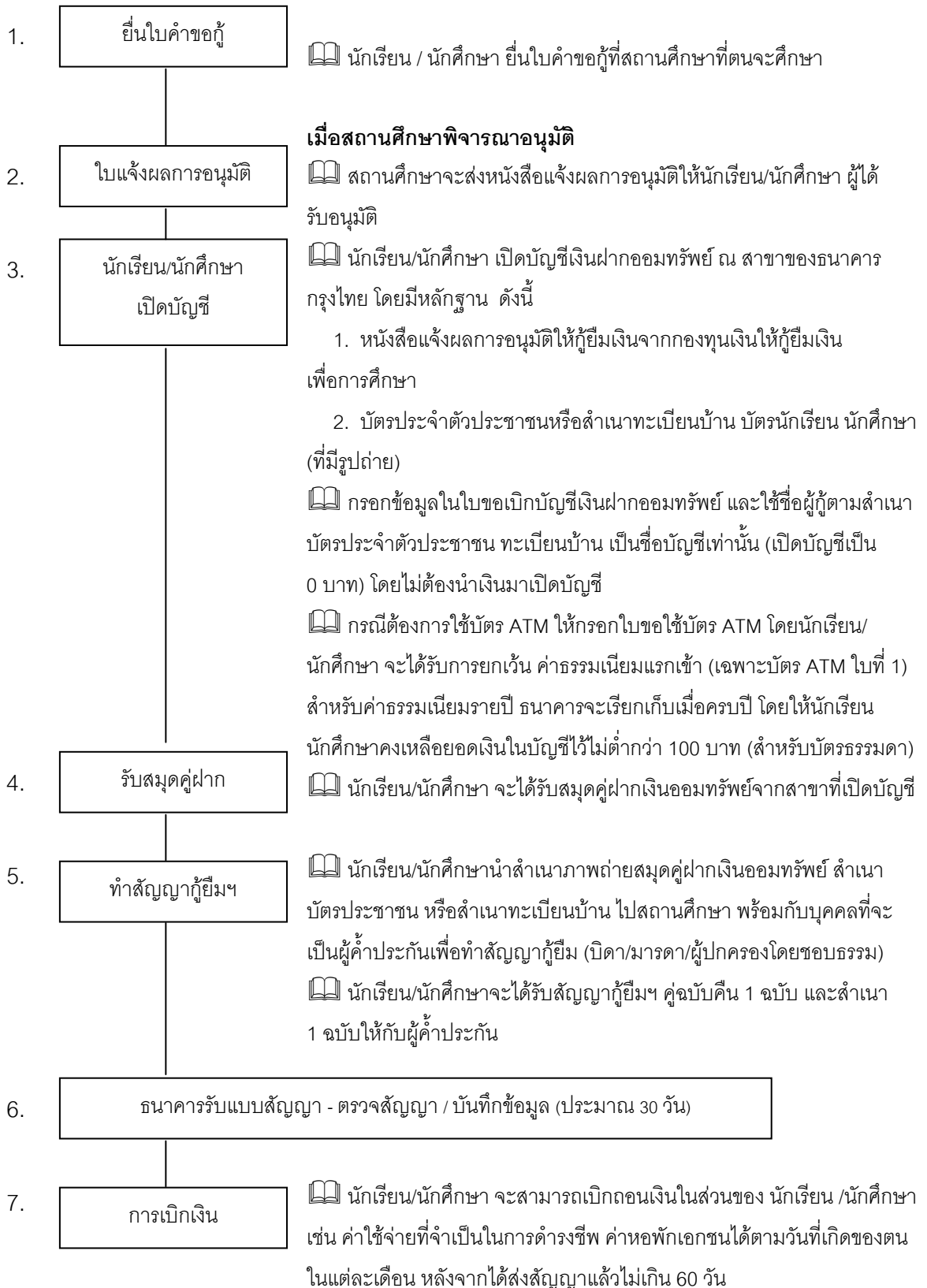
1. กรณีผู้กู้ยืมพ้นสภาพเนื่องจากถึงแก่ความตาย เมื่อธนาคารได้รับแจ้งพร้อมหลักฐานถึงแก่ความตายของผู้กู้ยืม ให้ธนาคารส่งรายงานพร้อมหลักฐานการถึงแก่ความตายให้กองทุนฯ ทราบ เพื่อระงับหนี้ตามสัญญา

2. กรณีที่ผู้กู้ยืมพิการหรือทุพพลภาพ ให้ธนาคารส่งเรื่องให้กองทุนฯ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาผ่อนผันการชำระหนี้ต่อไป

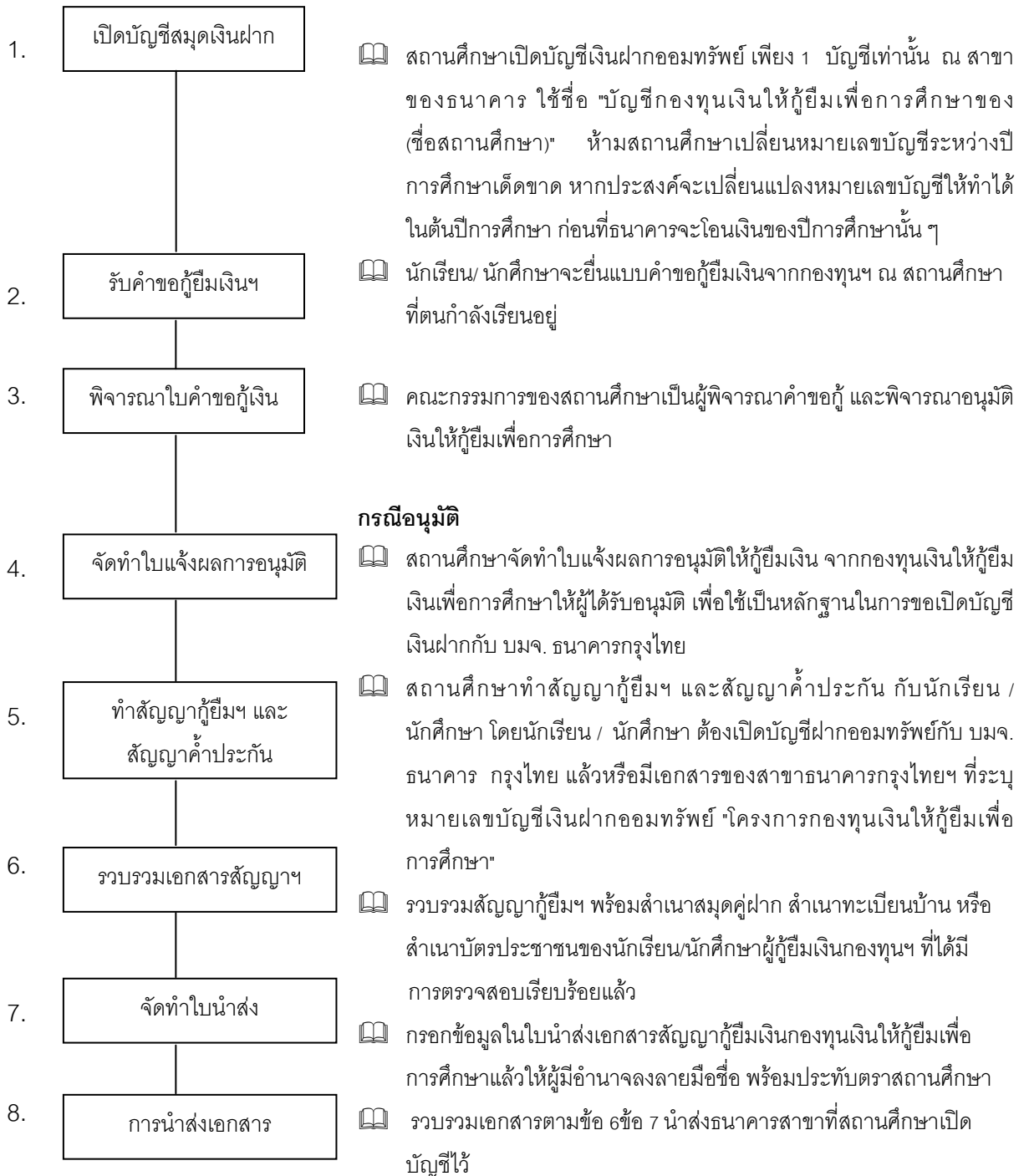
ง. การชำระหนี้

ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หมวด 5 การนำเงินส่งกองทุนฯ

ภาพที่ 3 แสดงขั้นตอนการขอกู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมของนักเรียน/นักศึกษา

ภาพที่ 4 แสดงขั้นตอนปฏิบัติของสถานศึกษา

รายการเอกสาร/หลัก ที่ใช้ประกอบการพิจารณากู้ยืมเงิน

1. รูปถ่ายของผู้ยื่นคำขอกู้ขนาด 2 นิ้ว จำนวน 1 รูป
2. สำเนาเอกสารต่อไปนี้
 - 2.1 เอกสารของผู้ยื่นขอกู้
 - สำเนาทะเบียนบ้าน
 - สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
 - 2.2 เอกสารของบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง
 - สำเนาทะเบียนบ้าน
 - สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
 - สำเนาบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี (ถ้ามี)
 - 2.3 เอกสารของผู้รับรองรายได้กรณีไม่มีหนังสือรับรองเงินเดือน/สลิปเงินเดือน
 - สำเนาทะเบียนบ้าน
 - สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาบัตรข้าราชการ
3. หนังสือรับรองเงินเดือนของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือ
4. หนังสือรับรองรายได้และฐานะของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
5. หนังสือแสดงความคิดเห็นของอาจารย์แนะแนวหรืออาจารย์ที่ปรึกษา
6. แผนผังแสดงที่ตั้งของที่อยู่อาศัยพร้อมรูปถ่ายที่อยู่อาศัยของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง
7. ใบแสดงผลการศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมา
8. ในกรณีที่ผู้ค้ำประกันมิใช่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองต้องแนบเอกสารของผู้ค้ำประกัน

ดังนี้

- 8.1 สำเนาทะเบียนบ้าน
- 8.2 สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- 8.3 สำเนาบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี (ถ้ามี)
- 8.4 หนังสือรับรองเงินเดือนหรือสลิปเงินเดือน หรือ หนังสือรับรองรายได้และฐานะ
9. สำเนาเอกสารทุกฉบับต้องลงลายมือชื่อ โดยเจ้าของเอกสาร เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของบิดา ดังนั้น บิดาต้องเป็นผู้รับรองสำเนาถูกต้อง เป็นต้น
10. เอกสารอื่น ๆ ซึ่งสถานศึกษาพิจารณาเพิ่มเติม

หมายเหตุ หากมีหลักฐานตามข้อ 3 แล้วไม่ต้องมีหลักฐานตามข้อ 4 และหากเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วนจะมีผลให้การพิจารณาอนุมัติกู้ยืมล่าช้า

การชำระหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ในการชำระหนี้ค้ำกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ว่าด้วยการชำระหนี้เงินกู้ยืมค้ำกองทุน พ.ศ. 2542 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2546 ดังนี้

1. ผู้กู้ยืมที่มีหน้าที่ชำระหนี้เงินกู้ยืมค้ำกองทุน

1.1 เป็นผู้กู้ยืมที่สำเร็จการศึกษาหรือเลิกการศึกษาแล้วเป็นเวลา 2 ปี (นับจากปีที่จบการศึกษา)

1.2 เป็นผู้กู้ยืมที่พ้นสภาพการเป็นนักเรียน/นักศึกษาแล้วเป็นเวลา 2 ปี (นับจากปีที่พ้นสภาพ)

กรณีผู้กู้ยืมไม่กู้ต่อเนื่องติดต่อกัน 2 ปี และไม่แจ้งสถานภาพให้ธนาคารผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม (บมจ. ธนาคารกรุงไทย) ทราบ จะถือว่าเป็นผู้ที่ครบกำหนดชำระหนี้และมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ค้ำกองทุนฯ

2. หลักเกณฑ์การชำระหนี้

2.1 ผู้กู้ยืมที่ครบกำหนดชำระหนี้ในปีแรกจะต้องชำระเงินต้นร้อยละ 1.5 ต่อปี ของวงเงินที่กู้ยืมไป

2.2 ผู้กู้ยืมสามารถเลือกวิธีการผ่อนชำระเป็นรายปี หรือรายเดือนก็ได้ โดยมีระยะเวลาชำระตั้งแต่ 1 ปี เป็นต้นไปแต่ไม่เกิน 15 ปี

2.3 ให้ผู้กู้ยืมชำระหนี้ก่อนวันครบกำหนดชำระหนี้ วันที่ 5 กรกฎาคมของทุกปีพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี นับจากครบระยะปลอดหนี้ 2 ปี และในการชำระหนี้ค้ำงวดแรกกำหนดให้ผู้กู้ยืมชำระเฉพาะเงินต้นไม่ต้องชำระดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี โดยต้องชำระภายในวันที่ครบกำหนดชำระหนี้ (5 กรกฎาคมของทุกปี) แต่หากผู้กู้ยืมผิดนัดโดยชำระหนี้ภายหลัง วันที่ 5 กรกฎาคม จะต้องเสียปรับในอัตราร้อยละ 12 ต่อปีของเงินต้นที่ต้องชำระในงวดนั้น กรณีค้างชำระไม่เกิน 12 เดือน และหากค้างชำระเกิน 12 เดือน เสียปรับร้อยละ 18 ต่อปีของเงินต้นในงวดที่ค้างชำระทั้งหมด

2.4 หากผู้กู้ยืมชำระหนี้ค้ำก่อนกำหนดทั้งจำนวนหรือบางส่วน โดยชำระในช่วงระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี ผู้กู้ยืมไม่ต้องเสียดอกเบี้ย

3. วิธีการนับระยะเวลาการครบกำหนดชำระหนี้ของผู้ที่จบการศึกษา

ตัวอย่าง

ผู้กู้ยืมที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2547 มีระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี โดยผู้กู้ยืมจะครบกำหนดชำระหนี้คืนภายในวันที่ 5 กรกฎาคม 2550 ตามตัวอย่าง ดังนี้

พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549	พ.ศ. 2550
●	●		
ปีการศึกษา 2547			
	●	●	●
	ระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี		
			●
			●
			ครบกำหนดชำระ
			5 ก.ค. 2550

4. หลักฐานในการชำระหนี้

4.1 ผู้กู้ยืมที่ชำระหนี้โดยวิธีหักบัญชีอัตโนมัติ (Auto Debit) ให้ถือว่าการบันทึกรายการในสมุดเงินฝากของผู้กู้ยืมเป็นหลักฐานการชำระหนี้

4.2 ผู้กู้ยืมที่ชำระหนี้โดยการชำระที่หน้าเคาน์เตอร์ของธนาคาร จะได้รับใบรับเงินการชำระหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นหลักฐาน

4.3 จากระบบคอมพิวเตอร์ของธนาคาร จะมีหน้าจอที่สามารถสอบถามยอดรายการการชำระหนี้ได้

5. วิธีการชำระหนี้

5.1 การติดต่อในครั้งแรก ผู้กู้ยืมทุกรายสามารถติดต่อทำข้อตกลงในการชำระหนี้ได้ที่ บมจ. ธนาคารกรุงไทย ทุกสาขา

5.1.1 หากผู้กู้ยืมมีเอกสารดังต่อไปนี้ให้นำไปด้วย เช่น สำเนาสัญญากู้ยืม สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หนังสือแจ้งภาระหนี้จากธนาคาร

5.1.2 กรอกแบบฟอร์มหนังสือแสดงตนในการชำระหนี้และเก็บสำเนาหนังสือแสดงตนในการชำระหนี้ไว้เป็นหลักฐาน

5.1.3 ผู้กู้ยืมจะได้รับการตารางการผ่อนชำระหนี้ เพื่อผู้กู้ยืมจะได้ทราบจำนวนเงินที่ต้องผ่อนชำระหนี้ในแต่ละปีและนำเงินเข้าบัญชีก่อนวันครบกำหนดชำระ

5.1.4 ผู้กู้ยืมต้องมีบัญชีออมทรัพย์ของธนาคารผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม (บมจ. ธนาคารกรุงไทย) เพื่อหักบัญชีการชำระหนี้โดยอัตโนมัติ

1.2 การชำระหนี้สามารถดำเนินการได้โดย

5.2.1 หักเงินจากบัญชีออมทรัพย์ของผู้กู้ ที่ได้แจ้งความประสงค์ไว้แก่ธนาคาร

5.2.2 ชำระได้ที่หน้าเคาน์เตอร์ของธนาคารทุกสาขา

หมายเหตุ ก. กรณีผู้กู้ยืมยังอยู่ในระหว่างการศึกษาให้นำใบรับรองจากสถานศึกษาไปแสดงเพื่อชะลอการชำระหนี้จนกว่าจะสำเร็จการศึกษาแล้ว 2 ปี

ข. กรณีผู้กู้ยืมสำเร็จการศึกษาหรือเลิกการศึกษาไปแล้ว แต่อยู่ในระหว่างระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปีให้นำใบรับรองจบการศึกษาหรือสำเนาใบแสดงผลการศึกษา(Transcript) หรือสำเนาประกาศนียบัตร (โดยนำต้นฉบับมาแสดงและลงนามรับรองในสำเนาด้วย)

6. อัตราการผ่อนชำระ

ผู้กู้ยืมสามารถเลือกผ่อนชำระหนี้เป็นรายปีหรือรายเดือน โดยจำนวนเงินต้นที่ต้องชำระเป็นรายเดือนตลอดปีหรือจำนวนเงินต้นที่ชำระเป็นรายปีต้องไม่ต่ำกว่าอัตราดังนี้ (นับระยะเวลาผ่อนชำระ 15 ปี)

ตารางที่ 1 แสดงอัตราการผ่อนชำระ

ปีที่ชำระ	จำนวนร้อยละของยอดหนี้ที่กู้ยืม	ปีที่ชำระ	จำนวนร้อยละของยอดหนี้ที่กู้ยืม
1	1.5	7	7.0
2	2.5	8	8.0
3	3.0	9	9.0
4	3.5	10	10.0
5	4.0	11	11.0
6	4.5	12	12.0
7	5.0	13	13.0
8	6.0	14	100.0

ในกรณีจำเป็น กองทุนฯ อาจผ่อนผันให้ผู้กู้ยืมชำระหนี้ตามระยะเวลาที่แตกต่างไปจากที่กำหนด แต่ต้องไม่เกิน 15 ปี

7. ตัวอย่างตารางแสดงการผ่อนชำระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาแบบระยะเวลาผ่อน 5 ปี, 10 ปีและ 15 ปี

$$\text{เงินต้นที่ต้องชำระในแต่ละงวด} = \text{ยอดเงินกู้ทั้งหมด} \times \text{อัตราร้อยละของเงินต้นที่กู้ยืม (\% การชำระหนี้คืน)}$$

$$\text{ยอดหนี้ที่ต้องชำระในแต่ละงวด} = \text{เงินต้นที่ต้องชำระในแต่ละงวด} + \text{ดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี}$$

7.1 ระยะเวลาผ่อน 5 ปี

ตารางที่ 2 แสดงระยะเวลาผ่อน 5 ปี

ยอดเงินกู้ จำนวนเงิน ที่ผ่อน/ ปีที่	20,000	30,000	40,000	50,000	60,000	70,000	80,000	90,000	100,000
1	2,000	3,000	4,000	5,000	6,000	7,000	8,000	9,000	10,000
2	3,630	5,445	7,260	9,075	10,890	12,705	14,520	16,335	18,150
3	4,295.50	6,443	8,591	10,738.78	12,886.50	15,034	17,182	19,329.75	21,477.50
4	4,954	7,431	9,908	12,385	14,862	17,339	19,816	22,293	24,770
5	5,605.50	8,408.25	11,211	14,013.75	16,816.50	19,619.25	22,422	25,224.75	28,027.50

ตารางที่ 3 แสดงการผ่อนชำระของยอดเงินกู้ 100,000 บาท โดยแยกเป็นเงินต้นและดอกเบี้ยในแต่ละปี

ปีที่	หนี้ตามสัญญา คงเหลือ	การผ่อนชำระเงิน ต้นร้อยละต่อปี	เงินต้นที่ต้องชำระ แต่ละปี	ดอกเบี้ยอัตรา ร้อยละ 1 ต่อปี	ยอดรวม ที่ต้องรวม
1	100,000	10.00	10,000	-	10,000
2	90,000	17.25	17,250	900	18,150
3	72,750	20.75	20,750	727.50	21,477.50
4	52,500	24.25	24,250	520	24,770
5	27,750	27.75	27,750	277.50	28,027.50
		100	100,000	2,425	102,425

7.2 ระยะเวลาผ่อน 10 ปี

ตารางที่ 4 แสดงระยะเวลาผ่อน 10 ปี

ยอดเงินกู้ จำนวนเงิน ที่ผ่อน/ปีที่	20,000	30,000	40,000	50,000	60,000	70,000	80,000	90,000	100,000
1	650	975	1,300	1,625	1,950	2,275	2,600	2,925	3,250
2	1,293.50	1,940.25	2,587	3,233.75	3,880.50	4,527	5,174	5,850.75	6,467.50
3	1,532.50	2,298.75	3,065	3,831.25	4,597.50	5,363.75	6,130	6,896.25	7,662.50
4	1,719	2,578.50	3,438	4,297.50	5,157	6,016.50	6,876	7,735.50	8,595
5	1,953.50	2,930.25	3,907	4,883.75	5,860.50	6,837.25	7,814	8,790.75	9,767.50
6	2,135.50	3,203.25	4,271	5,338.75	6,406.50	7,474.25	8,542	9,609.75	10,677.50
7	2,365.50	3,548.25	4,731	5,913.75	7,096.50	8,279.25	9,462	10,644.75	11,827.50
8	2,693	4,039.50	5,386	6,732.50	8,079	9,425.50	10,772	12,118.50	13,465
9	3,167	4,750.50	6,334	7,917.50	9,501	11,084.50	12,668	14,251.50	15,835
10	3,636	5,454	7,272	9,090	10,908	12,726	14,544	16,362	18,180

ตารางที่ 5 แสดงการผ่อนชำระของยอดเงินกู้ 100,000 บาท โดยแยกเป็นเงินต้นและดอกเบี้ย
ในแต่ละปี

ปีที่	หนี้ตามสัญญา คงเหลือ	การผ่อนชำระเจ็ดต้น ร้อยละต่อปี	เงินต้นที่ต้องชำระ แต่ละปี	ดอกเบี้ยอัตรา ร้อยละ 1 ต่อปี	ยอดรวม ที่ต้องรวม
1	100,000	3.25	3,250	-	3,250
2	96,750	5.50	5,500	967.50	6,467.50
3	91,250	6.75	6,750	912.50	7,622.50
4	84,500	7.75	7,750	845.00	8,595.00
5	76,750	9.00	9,000	767.50	9,767.50
6	67,750	10.00	10,000	677.50	10,677.50
7	57,750	11.25	11,250	577.50	11,827.50
8	46,500	13.00	13,000	465.00	13,465
9	33,500	15.50	15,500	335.00	15,835
10	18,000	18.00	18,000	180.00	18,180
		100	100,000	5,727.50	105,727.50

7.3 ระยะเวลาผ่อน 15 ปี

ตารางที่ 6 แสดงระยะเวลาผ่อน 15 ปี

ยอดเงินกู้ จำนวนเงิน ที่ผ่อน/ปีที่	20,000	30,000	40,000	50,000	60,000	70,000	80,000	90,000	100,000
1	300	450	600	750	900	1,050	1,200	1,350	1,500
2	697	1,045.50	1,394	1,472.50	2,091	2,439.50	2,788	3,136.50	3,485
3	792	1,188	1,584	1,980	2,376	2,772	3,168	3,564	3,960
4	886	1,329	1,772	2,215	2,658	3,101	3,544	3,987	4,430
5	979	1,468.50	1,958	2,447.50	2,937	3,426.50	3,916	4,405.50	4,895
6	1,071	1,606.50	2,142	2,677	3,213	3,748.50	4,284	4,819.50	5,355
7	1,162	1,743	2,324	2,905	3,486	4,067	4,648	5,229	5,810
8	1,352	2,028	2,704	3,380	4,056	4,732	5,408	6,084	6,760
9	1,540	2,310	3,080	3,850	4,620	5,390	6,160	6,930	7,700
10	1,726	2,589	3,452	4,315	5,178	6,041	6,930	7,767	8,630
11	1,910	2,865	3,820	4,775	5,730	6,685	7,767	8,595	9,550
12	2,092	3,138	4,184	5,230	6,276	7,322	8,595	9,414	10,460
13	2,272	3,408	4,544	5,680	6,816	7,952	9,414	10,224	11,360
14	2,450	3,675	4,900	6,125	7,350	8,575	10,224	11,025	12,250
15	2,626	3,939	5,252	6,565	7,878	9,190	11,025	11,817	13,130

ตารางที่ 7 แสดงการผ่อนชำระของยอดเงินกู้ 100,000 บาท โดยแยกเป็นเงินต้นและดอกเบี้ย
ในแต่ละปี

ปีที่	หนี้ตามสัญญา คงเหลือ	การผ่อนชำระเงิน ต้น ร้อยละต่อปี	เงินต้นที่ต้องชำระ แต่ละปี	ดอกเบี้ยอัตรา ร้อยละ 1 ต่อปี	ยอดรวม ที่ต้องรวม
1	100,000	1.5	1,500	-	1,500
2	98,500	2.5	2,500	985	3,485
3	96,000	3.0	3,000	960	3,960
4	93,000	3.5	3,500	930	4,430
5	89,500	4.0	4,000	895	4,895
6	85,500	4.5	4,500	855	5,355
7	81,000	5.0	5,000	810	5,810
8	76,000	6.0	6,000	760	6,760
9	70,000	7.0	7,000	700	7,700
10	63,000	8.0	8,000	630	8,630
11	55,000	9.0	9,000	550	9,550
12	46,000	10.0	10,000	460	10,460
13	36,000	11.0	11,000	360	11,360
14	25,000	12.0	12,000	250	12,250
15	13,000	13.0	13,000	130	13,130
		100.0	100,000	9,275	109,275

หมายเหตุ ยอดเงินที่ต้องชำระยังไม่ได้รวมค่าธรรมเนียมโอนเงินชำระหนี้ครั้งละ 10 บาท

8. ดอกเบี้ยและเบี้ยปรับ

การคิดดอกเบี้ยให้คิดตั้งแต่วันที่ต้องเริ่มชำระในอัตราร้อยละ 1 ต่อปีของเงินต้นที่คงค้างทั้งหมด แต่หากผู้กู้ยืมผิดนัดชำระหนี้แต่ค้างชำระไม่เกิน 12 เดือนจะต้องเสียเบี้ยปรับนับแต่วันที่ค้างชำระของงวดนั้น ๆ ในอัตราร้อยละ 1 ต่อเดือน ของเงินต้นงวดที่ค้างชำระ หากค้างชำระเกิน 12 เดือน ให้คิดเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 1.5 ต่อเดือน ของเงินต้นงวดที่ค้างชำระโดยสามารถคำนวณดอกเบี้ยและเบี้ยปรับได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ดอกเบี้ย} &= \text{เงินต้นคงค้างทั้งหมด} \times \text{อัตราดอกเบี้ย} \times \text{ระยะเวลา} \\ \text{เบี้ยปรับ} &= \text{เงินต้นงวดที่ค้างชำระ} \times \text{อัตราเบี้ยปรับ} \times \text{ระยะเวลาที่ค้างชำระของงวดนั้น} \end{aligned}$$

9. หลักเกณฑ์การขอผ่อนผันชำระหนี้

ตารางที่ 8 แสดงหลักเกณฑ์การขอผ่อนผันชำระหนี้

หลักเกณฑ์	เอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา	การผ่อนผัน
1. เป็นผู้ไม่มีรายได้	1.1 หนังสือรับรองจากผู้ใหญ่บ้าน หรือข้าราชการ ระดับ 5 หรือเทียบเท่าขึ้นไป 1.2 สำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวผู้รับรอง	ผ่อนผันได้คราวละไม่เกิน 6 เดือน รวมระยะเวลาแล้วไม่เกิน 2 ปี โดยไม่เสียเบี้ยปรับ
2. เป็นผู้มียาได้ต่ำกว่า เดือนละ 4,700 บาท	2.1 หนังสือรับรองจากผู้ใหญ่บ้าน หรือข้าราชการ ระดับ 5 หรือเทียบเท่าขึ้นไป 2.2 สำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวผู้รับรอง	ผ่อนได้ไม่ต่ำกว่า 300 บาทต่อเดือน หรือ 2,400 บาทต่อปี แต่ต้องไม่น้อย กว่าดอกเบี้ยที่เกิดในงวดนั้น ๆ และ หากจำนวนที่ครบกำหนดชำระต่ำ กว่า 2,400 บาท ให้ชำระเต็มตาม จำนวน
3. เป็นผู้ประสบภัยพิบัติจาก อัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย หรือ จากภัยธรรมชาติอื่น ๆ รวมถึงภัย จากสงคราม หรือจลาจล ซึ่ง ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย อย่างรุนแรง	3.1 หนังสือรับรองจากผู้ใหญ่บ้าน หรือข้าราชการ ระดับ 5 หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือตำรวจ ยศ ร.ต.ต. ขึ้นไป 3.2 สำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวผู้รับรอง	ผ่อนผันได้คราวละไม่เกิน 6 เดือน รวมระยะเวลาแล้วไม่เกิน 2 ปี โดยไม่เสียเบี้ยปรับ

กรณีการขอผ่อนชำระหนี้ ผู้กู้ยืมต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนวันที่ครบกำหนดชำระหนี้แต่ละงวด หากผู้กู้ยืมยังไม่ชำระและพ้นวันที่ครบกำหนดชำระไปแล้ว ถือว่าผู้กู้ยืมค้างชำระหนี้ จะต้องเสียเบี้ยปรับตามอัตราที่กองทุนฯ กำหนดและจะถูกต้องตามหนี้จนกว่าจะได้รับอนุมัติผ่อนผันชำระหนี้จึงจะระงับการติดตามและถือเป็นหนี้ปกติต่อไป

10. การชำระหนี้คืนก่อนกำหนดและการชำระหนี้คืนระหว่างการศึกษา

ผู้กู้ยืมสามารถที่จะชำระหนี้ในช่วงที่ปลอดหนี้ 2 ปีหรือก่อนสำเร็จการศึกษาก็ได้ โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยการชำระหนี้ในครั้งแรก ให้ติดต่อกับธนาคารผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม บมจ.ธนาคารกรุงไทยก่อน หลังจากนั้นสามารถชำระหนี้คืนที่เคาน์เตอร์ของธนาคารทุกสาขา โดยแจ้งยอดที่ต้องการชำระให้พนักงานทราบบ ธนาคารฯ จะคิดค่าธรรมเนียมรายการละ 10 บาท และผู้กู้ยืมสามารถพักการชำระหนี้และสามารถกู้ต่อในปีการศึกษาที่เหลือได้ (กรณียังไม่สำเร็จการศึกษาและในระดับสูงสุดไม่เกินปริญญาตรี)

11. การบอกเลิกสัญญา

สิทธิในการบอกเลิกสัญญามี 2 กรณีคือ

1. กรณีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หรือ ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจมีสิทธิบอกเลิกสัญญา

1.1 เมื่อผู้กู้ยืมมิได้แจ้งให้ธนาคารทราบเป็นหนังสือภายใน 15 วัน นับแต่วันที่เปลี่ยนแปลงชื่อหรือนามสกุล หรือสถานที่อยู่หรือย้ายสถานศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาหรือเลิกศึกษา

1.2 เมื่อผู้กู้ยืมมิได้แจ้งให้ธนาคารทราบเป็นหนังสือภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ผู้กู้ยืมเริ่มทำงานและในกรณีที่ผู้กู้ยืมย้ายที่อยู่หรือเปลี่ยนงานหรือสถานที่ทำงานหรือเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเงินเดือนค่าจ้างทุก ครั้ง

1.3 เมื่อปรากฏภายหลังว่าผู้กู้ยืมเงินไม่มีสิทธิกู้ยืมเงินหรือได้มีการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จในสาระสำคัญ

1.4 เมื่อผู้กู้ยืมไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงข้อหนึ่งข้อใด ที่ให้ไว้กับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

การบอกเลิกสัญญาตามข้อ 1.1-1.4 นั้น กองทุนฯ มีสิทธิเรียกเงินที่ผู้กู้ยืมได้รับไปแล้วนั้น ทั้งหมดตามสัญญาคืนในทันที

1.5 เมื่อผู้กู้ลาออกไม่ศึกษาต่อหรือถูกสถานศึกษาให้ออกหรือไล่ออกในระหว่างปีการศึกษา

การบอกเลิกสัญญาตามข้อ 1.5 นั้น กองทุนฯ มีสิทธิเรียกเงินที่ผู้กู้ยืมได้รับไปแล้วนั้น ทั้งหมดตามสัญญาคืนในทันทีหรือภายในระยะเวลาที่กองทุนฯ กำหนดได้

2. กรณีผู้กู้ยืมมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเมื่อใดก็ได้ โดยผู้กู้ยืมแจ้งเป็นหนังสือให้ธนาคารผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม (บมจ.ธนาคารกรุงไทย) และผู้กู้ยืมจะต้องชำระหนี้เงินกู้รวมทั้งดอกเบี้ยและเบี้ยปรับให้แก่กองทุนฯ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ธนาคารได้รับแจ้งการบอกเลิกสัญญา โดยในช่วงระยะเวลา 30 วันนี้ผู้กู้ยืมไม่ต้องเสียดอกเบี้ย หากเกินระยะเวลาดังกล่าว ให้คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือนของเงินต้นที่ค้างชำระไม่เกิน 12 เดือนและร้อยละ 1.5 ต่อเดือนของเงินต้นที่ค้างชำระเกิน 12 เดือน

ในกรณีที่ผู้กู้ยืมถึงแก่ความให้ตาย ให้หนี้ตามสัญญาผู้กู้ยืมฯ เป็นอันระงับไป โดยต้องส่งสำเนาใบมรณะบัตรให้ธนาคารผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมทราบและในกรณีที่ผู้กู้ยืมพิการหรือทุพพลภาพไม่สามารถประกอบการทำงานได้ ให้ส่งสำเนาสมุดประจำตัวคนพิการที่ออก

โดยกรมประชาสงเคราะห์ให้ธนาคารผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม เพื่อแจ้งกองทุนระงับการเรียกให้ชำระหนี้ต่อไป

12. ภาวะความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน

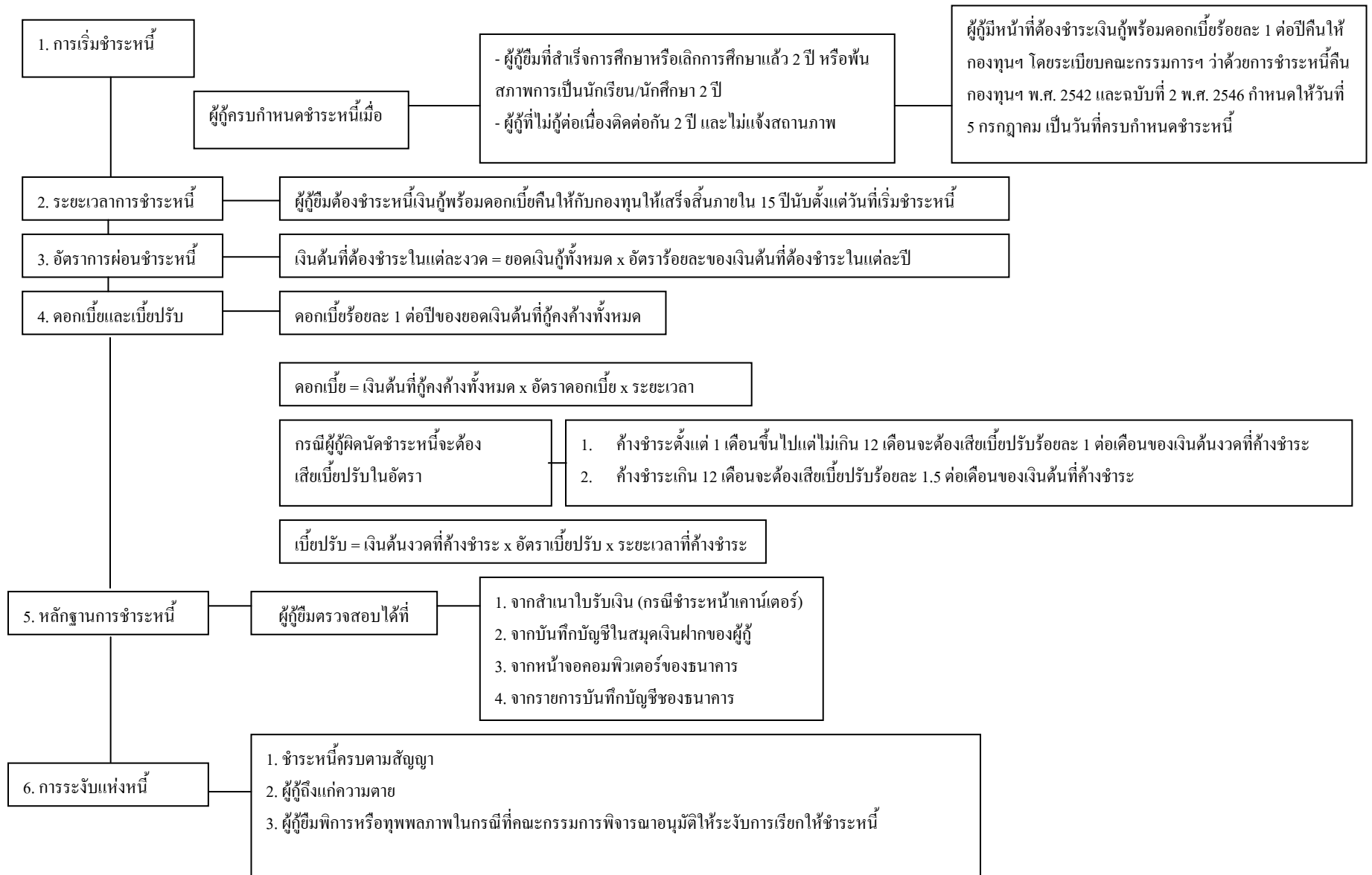
1. ในกรณีที่ผู้กู้ยืมผิดนัดสัญญา ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบหนี้เงินกู้ยืมคืนกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแทนผู้กู้ยืมตามข้อผูกพันที่ระบุไว้ในสัญญาทั้งสิ้นทุกประการในฐานะลูกหนี้ร่วมกับผู้กู้ยืม

2. ในกรณีได้รับการผ่อนผันระยะเวลาหรือผ่อนผันจำนวนเงินในการชำระหนี้ไม่ว่ากรณีใดๆ โดยจะแจ้งหรือไม่แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบก็ตาม ให้ถือว่าผู้ค้ำประกันตกลงยินยอมด้วยในการผ่อนผันระยะเวลาหรือผ่อนผันจำนวนเงินในการชำระหนี้ทุกครั้ง

13. การระงับแห่งหนี้

1. ชำระหนี้ครบตามสัญญา
2. ผู้กู้ยืมถึงแก่ความตาย
3. ผู้กู้ยืมพิการหรือทุพพลภาพ ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติให้ระงับการเรียกให้ชำระหนี้

ภาพที่ 5 แสดงขั้นตอนการชำระหนี้

ในการชำระหนี้จำเป็นต้องมีการตรวจสอบ ดังนั้น ฝ่ายตรวจสอบภายในทำหน้าที่สอบทานระบบการควบคุมภายในขององค์กรอย่างเป็นอิสระ โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ความมั่นใจต่อผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อคณะกรรมการตรวจสอบ หรือคณะกรรมการกองทุนฯ ว่าองค์กรมีการควบคุมภายในอย่างเพียงพอที่จะบริหารความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ควบคุมได้และดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งฝ่ายตรวจสอบได้แบ่งการตรวจสอบให้เหมาะสมกับโครงสร้างและหน้าที่ขององค์กรเป็น 5 ส่วนงานดังนี้

1. การตรวจสอบทางการเงิน (Financial Audit) โดยมุ่งเน้นที่ระบบบัญชีขององค์กร เพื่อให้ความมั่นใจเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในในการปกป้องทรัพย์สินขององค์กรและความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินและข้อมูลในการบริหาร
2. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน (Operation Audit) โดยมุ่งเน้นความเพียงพอของการควบคุมภายในและระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยของทรัพยากร
3. การตรวจสอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Audit) โดยมุ่งเน้นสอบทานความถูกต้องเชื่อถือได้ของข้อมูล การปกป้องดูแลรักษาทรัพย์สิน การรักษาความลับการดำเนินงานบรรลุมิติประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ
4. การปฏิบัติตามข้อกำหนด (Compliance Audit) และการตรวจสอบโครงการพิเศษ (Special Projects) เป็นการตรวจสอบเพื่อยืนยันความเพียงพอของการควบคุม เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรเป็นไปตามกฎระเบียบขององค์กร กฎเกณฑ์ และกฎหมาย ที่กำหนดโดยองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ได้ทำการตรวจสอบในกรณีต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายพิเศษ
5. การติดตามและการประเมินผล (Monitoring and Evaluation) เป็นการติดตามและประเมินผลการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรเพื่อให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์ถึงความสัมฤทธิ์ผล จุดแข็ง จุดอ่อน ของแผนงาน/โครงการ และการทำงานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนฯ

ปัญหาของเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

1. ปัญหาการหลีกเลี่ยงการชำระคืนเงินกองทุน

ปัญหาเด็กที่กู้ยืมเงินจากกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและเรียนจบแล้ว แต่ยังไม่ยอมคืนเงินกองทุน ทั้งนี้เนื่องจากตั้งแต่เริ่มโครงการมาในปีการศึกษา 2539 โดยมีแผนจะดำเนินการต่อเนื่องไปถึงปีการศึกษา 2544 ทางกระทรวงศึกษาธิการต้องใช้งบประมาณ 103,350 ล้านบาทและเด็กที่ขอกู้ในรุ่นแรกที่ต้องใช้เงินคืนในปีการศึกษา 2543 มีการใช้เงินคืนมาแล้ว 17.21 ล้านบาท จากจำนวนเงินที่ต้องคืนทั้งหมด 41.63 ล้านบาทหรือมีการใช้คืนเพียงร้อยละ 41.3 เท่านั้น ปัญหาต่อเนื่องจากการที่มีการหลีกเลี่ยงไม่ยอมใช้คืนเงินกองทุนจะทำให้ผู้ขอกู้รายใหม่ไม่มีโอกาสได้ใช้เงินกองทุน เนื่องจากเงินดังกล่าวเป็นเงินหมุนเวียน ซึ่งการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการมีการตั้งคณะกรรมการ โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลังและทบวงมหาวิทยาลัยมาร่วมพิจารณา โดยทางกระทรวงศึกษาธิการยังมีแนวคิดที่จะใช้สัญลักษณ์หรือรหัสพิเศษที่เรียกกันว่า “บาร์โค้ด” ติดไปที่บัตรประจำตัวประชาชนหรือทะเบียนบ้านของเด็กที่เข้าสู่โครงการเงินกู้ยืม เมื่อเด็กจบการศึกษาเข้าทำงานกับหน่วยงานใด ก็จะเป็นที่ทราบกันว่า ใช้เงินกองทุนกู้ยืมและให้บริษัทหรือหน่วยงานต่าง ๆ หักเงินเดือน เพื่อนำเข้าสู่บัญชีกองทุนเงินกู้ยืม ทั้งนี้ เพื่อป้องกันปัญหาการหลีกเลี่ยงไม่ยอมใช้คืนเงินกองทุนฯ อย่างไรก็ตามยังคงต้องมีการศึกษารายละเอียดทางกฎหมายด้วยว่าเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

2. ปัญหาในการกำหนดหลักเกณฑ์ผู้ที่ได้รับเงินกองทุน

ในปีการศึกษา 2543 คณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาประกาศหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้กู้ยืมเงินกองทุนฯ ให้รัดกุมยิ่งขึ้น โดยผู้กู้จะต้องมีความประพฤติดีและไม่ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาชั้นร้ายแรงหรือไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย เช่น หมกมุ่นในการพนัน ติดยาเสพติด เสพสุราหรือเที่ยวเตร่ในสถานบันเทิง นอกจากนี้ ยังป้องกันกรณีครูนำเงินเด็กไปใช้ โดยห้ามโรงเรียนหรือครูเก็บบัตรเอทีเอ็มของเด็กนักเรียนไว้โดยเด็ดขาด

3. ปัญหาการได้รับเงินกองทุนล่าช้า

ผู้กู้ยืมได้รับเงินล่าช้าเฉพาะในรายที่มีปัญหาในเรื่องเอกสารสัญญาและการลงนามไม่ครบถ้วน นักศึกษาย้ายสถานศึกษาและไม่ทำสัญญาใหม่ หรือบางรายไม่ยกเลิกสัญญาเดิมรวมทั้งสถานศึกษาไม่ทยอยส่งสัญญาให้กับธนาคารกรุงไทย ซึ่งมีหน้าที่ปล่อยกู้เงินกองทุนฯ ดังนั้นถ้ามีการตรวจสอบในเรื่องสัญญาให้ครบถ้วน และส่งให้ธนาคารได้ก่อนปิดภาคเรียน ผู้กู้จะได้รับเงินตรงตามเวลา

5. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นและพฤติกรรมวัยรุ่น

ในการศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียนที่เป็นวัยรุ่นนั้น จำเป็นต้องเข้าใจความหมายเกี่ยวกับวัยรุ่นและพฤติกรรมต่าง ๆ ของวัยรุ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและอธิบายพฤติกรรมเหล่านั้นมีผู้ให้ความหมายในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ความหมายของวัยรุ่น

สุชา จันทรโสม (2536, หน้า 136) กล่าวว่า วัยรุ่นคือ วัยที่ย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยถือเอาความพร้อมของร่างกายหรือภาวะสูงสุดขีดของร่างกายเป็นเครื่องตัดสินหรือวัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็ก เป็นวัยสะพานไปสู่ผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นขีดขั้นที่แน่นอน ว่าเริ่มเมื่อใดและสิ้นสุดวัยเมื่อใด แต่กำหนดเอาความเปลี่ยนแปลงร่างกายและรูปร่างเป็นสำคัญและถ้าจะกำหนดลงไปว่าเริ่มเมื่อใดให้ถือเอาตอนที่เด็กเริ่มมีประจำเดือนและมีขนขึ้นในที่ลับ ส่วนเด็กชายถือเอาตอนที่เริ่มหลั่งน้ำอสุจิหรือผลิตเซลล์สืบพันธุ์ได้

นิภา นิธยาน (2530, หน้า 14-17) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นว่า วัยรุ่นเป็นช่วงระยะเวลาซึ่งมีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงทุกด้าน เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตจากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และในเวลาต่อไปความสัมพันธ์ทางสังคมขยายขอบเขตกว้างออกไปเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองมากขึ้น บทบาทและสถานะของตนในสังคมต้องเผชิญปัญหาและข้อขัดแย้งมากมาย ซึ่งปกติแล้วเด็กหญิงจะเข้าสู่วัยเร็วกว่าเด็กชาย 1-2 ปี (สมชาย ธีบุญนุก, 2526, หน้า 5)

วัยรุ่น (Adolescence) คือ คนหนุ่มสาว เด็กวัยทีนเอง วัยอลวน วัยพายุบุแคม วัยหุนหันพลันแล่น ซึ่งเป็นการมองวัยรุ่นในลักษณะใดลักษณะหนึ่งใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะเฉพาะทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะสัมพันธ์ อันได้แก่ วัย ช่วงอายุและระดับการศึกษา (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532, หน้า 6)

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวอย่างมาก ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่บทบาทแห่งการเป็นผู้ใหญ่

5.2 ความหมายของพฤติกรรม

คำว่าพฤติกรรมของวัยรุ่น (Adolescent behavior) เป็นคำรวมของคำว่า พฤติกรรม และคำว่าวัยรุ่น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายในแง่ต่าง ๆ ดังนี้

ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และคณะ (2524, หน้า 70) กล่าวว่า พฤติกรรมแบ่งเป็นลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) คือ พฤติกรรมที่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า เช่น การนั่ง การยืน การเดิน การยิ้ม การหัวเราะ เป็นต้น
2. พฤติกรรมภายใน (Covert behavior) คือ พฤติกรรมที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า บางครั้งจำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ช่วย จึงจะทราบพฤติกรรมนั้นได้ เช่น การคิด การตัดสินใจ ความรู้สึก การตีความหมาย เป็นต้น

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2527, หน้า 155) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง ปฏิกริยาหรือกิจกรรมทุกชนิดของสิ่งมีชีวิต จะสังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ก็ตาม ซึ่งทั้งที่มีอยู่ภายในหรือแสดงออกมาภายนอก

ไพบุลย์ เทวรักษ์ (2537, หน้า 3-6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำการแสดงออกหรืออากัปกริยาของอินทรีย์ ทั้งในส่วนที่เป็นเจ้าของพฤติกรรมเองเท่านั้นก็ได้และในส่วนที่บุคคลอื่นอยู่ในวิสัยที่จะรู้ได้

จากแนวคิดของพฤติกรรมที่กล่าวมา สรุปความหมายของพฤติกรรมวัยรุ่นได้ว่าการกระทำหรือการแสดงออกของมนุษย์ในช่วงอายุระหว่าง 2 - 21 ปี ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ หรือสิ่งมากระตุ้นทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว สังเกตได้และไม่สังเกตได้ก็ตาม ล้วนแต่มีความสำคัญต่อพัฒนาการตามวัยที่ใส่ใจเป็นพิเศษ เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือให้สามารถผ่านพ้นวัยดังกล่าวนี้ได้ และส่งผลต่อการศึกษเล่าเรียนของนักเรียนโดยตรง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเพศและอายุ

5.3 วิธีชีวิตวัยรุ่น

วิธีชีวิตวัยรุ่นตามาความเห็นของ Aaro Wold, Kannas และ Rimpela (1986) หมายถึง "แบบแผนพฤติกรรม ลักษณะอุปนิสัย เจตคติ และค่านิยมที่มีความคงที่ เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มคน" ส่วน Wenzel (1982) ให้ความหมายวิธีชีวิตของบุคคล หมายถึง "แบบแผนพฤติกรรมตามบรรทัดฐานของสังคมที่เกิดจากกระบวนการขัดเกลาของสังคม" โดย Wenzel อธิบายต่อไปว่า การทำความเข้าใจวิธีชีวิตของบุคคล ใช้เพียงการศึกษาเฉพาะพฤติกรรมตามบรรทัดฐานของสังคม แต่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมและเจตคติของบุคคลอย่างสัมพันธ์กับแบบแผนความเป็นอยู่ เช่น สภาพความเป็นอยู่ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการอยู่อาศัย ตลอดจนทรัพยากรทางวัตถุและวัฒนธรรมของบุคคลนั้นด้วย

Bronfenbrenner (1979) ได้เสนอการศึกษาวิถีชีวิตวัยรุ่นจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของบุคคลในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่จะต้องพิจารณาถึงบทบาทตามแนวคิดด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา ในฐานะเป็นกลไกเชื่อมโยงบุคคลกับโครงสร้างทางสังคม เพราะโครงสร้างทางสังคมจะหล่อหลอมบทบาทของวัยรุ่นตามความมุ่งหวังที่วัยรุ่นประสงค์จะเรียนรู้ เช่น ความคาดหวังในการแสดงบทบาทแตกต่างกันจะขึ้นอยู่กับอายุและความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของหญิงและชาย ความคาดหวังในการแสดงบทบาท ยังมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่นชายและหญิงตามช่วงอายุที่แตกต่างกัน

สภาพแวดล้อมของกลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง จะแสดงรูปแบบพฤติกรรมและแบบแผนการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากวัยรุ่นที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า โดยรวมลักษณะอุปนิสัยและพฤติกรรมการดำเนินชีวิต (Rosens Stock, Strecher และBecker, 1988) นอกจากนี้ Goffman (1971) ได้ศึกษาวิถีชีวิตของวัยรุ่นตามท้องถิ่น และการปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสังคมพบว่า บุคคลเลือกสรรแบบแผน การแต่งกายและการแสดงอากัปกิริยาท่าทางตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและขณะเดียวกันก็แสดงพฤติกรรมเพื่อสร้างความประทับใจให้กับผู้อื่น พร้อมกับแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและเจตคติของผู้อื่นระหว่าง ที่ตนเองได้ทำการปฏิสัมพันธ์ด้วย

พัฒนาการของวิถีชีวิตวัยรุ่น สามารถสืบค้นศึกษาได้จากค่านิยมการดำเนินชีวิตด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านอาชีพการพักผ่อนหย่อนใจและการใช้เวลาว่าง แนวคิดของวิถีชีวิตวัยรุ่นจึงสามารถทำการศึกษาได้จากหลายทิศทาง จากการศึกษาในประเทศอังกฤษ (Leo B. Hendry และคณะ.1989) เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงสรีรร่างกาย ทำให้วัยรุ่นต้องกำหนดภาระงานให้กับตนเองเพื่อแสวงหาความสัมฤทธิ์ผลดังนี้

1. ความสัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้างความมีเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง
2. ความสัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้างปรัชญาและค่านิยมของตนเอง
3. ความสัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้างการปรับตัวเพื่อไปสู่ความอิสระ
4. ความสัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และบุคคลที่มีอำนาจ
5. ความสัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้างบทบาทของผู้ประกอบอาชีพ ทั้งที่ไม่ได้รับการจ้างหรือผู้ทำงานบ้านที่ไม่ได้รับค่าแรง

5.4 ผลผลิตในชีวิตวัยรุ่น (Adolescent Outcomes) เกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ

5.4.1 สิ่งแวดล้อมของครอบครัว

พ่อแม่ในครอบครัวไทยยังคงให้ลูกหลานรักษาระเบียบวินัยและเชื่อฟังคำสั่งของพ่อแม่ และมักไม่ค่อยให้ลูกมีอิสระมากนัก กล่าวคือ ลูกต้องอยู่ในโอวาท การให้ลูกเป็นศูนย์กลาง เพื่อแสดงพฤติกรรมที่เป็นอิสระทั้งการกระทำและทางความคิดจึงมาจากแนวทางปฏิบัติของพ่อแม่ ดังนั้น การปฏิบัติตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ จึงมีอิทธิพลต่อกระบวนการขัดเกลาให้กับเด็กและวัยรุ่นในสังคมไทย

5.4.2 ค่านิยมของวัยรุ่น

ค่านิยมของวัยรุ่นเกิดจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมและการอบรมบ่มนิสัยภายในครอบครัว โดยวัยรุ่นจะกระทำในสิ่งที่พึงพอใจและไม่กระทำในสิ่งที่ตนเองไม่พึงพอใจ พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่น จึงเกิดจากอิทธิพล ปัจจัยแวดล้อมในเรื่องความเป็นอิสระส่วนตัว การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี การเคารพพ่อแม่และอยู่ในโอวาทเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ค่านิยมที่วัยรุ่นยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติและการแสดงออกทางพฤติกรรมของตนเอง ได้แก่ การรู้จักควบคุมตนเองเห็นคุณค่าของค่านิยมดั้งเดิม เช่น การทำบุญประเพณี การไปวัด ไปโบสถ์และมัสยิด พฤติกรรมสนับสนุนเชิงสังคมและการแสดงความเชื่อมั่นด้านความยุติธรรมและความสงบสุข เชื่อมั่นในการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว เห็นคุณค่าความเป็นอิสระโดยการแสดงความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างมีเหตุผล

1. มองอนาคตถึงความสำเร็จในด้านความมั่นคงฐานะตำแหน่งและสถานภาพที่ดี
2. ในสังคมมองความสำเร็จและให้เกียรติกับตนเอง
3. สร้างความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualism) โดยการยอมรับความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง พยายามที่จะทำงานเพียงลำพังมากกว่าการรวมเป็นกลุ่ม

ผลการวิจัยเรื่อง "วิถีชีวิตวัยรุ่นไทยในวัยเรียนกับการจัดระเบียบสังคมกรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดเชียงใหม่ (คัดลอกบางส่วนจากผลการวิจัยของ รศ.ดร.มาชะ ชิตตะสังคะ และคณะ, พ.ศ. 2546) ดังนี้

การพบวัยรุ่นใช้ชีวิตเที่ยวเตร่ตามสถานบันเทิง ผับ ร้านอาหารและศูนย์การค้า ซึ่งวัยรุ่นบางส่วนยอมรับว่า ได้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เคยสูบบุหรี่ เคยทดลองยาเสพติด เคยมีความสัมพันธ์เป็นพิเศษกับเพื่อนต่างเพศ แต่เมื่อสอบถามถึงวิถีชีวิตของวัยรุ่นในด้านการศึกษาเล่าเรียนและเป้าหมายในอนาคต ก็ไม่ได้เป็นผลให้ความมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็น

เป้าหมายในชีวิตลดน้อยลงไป โดยวัยรุ่นทั้ง 2 จังหวัด ต้องการเสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและต้องการความสำเร็จในด้านการเรียน ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการประกอบอาชีพในอนาคต เมื่อรวมความมุ่งหวังทั้ง 2 ประการแล้ว เป้าหมายในชีวิตของวัยรุ่นคือ การมีสถานภาพมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้านการเล่าเรียนของวัยรุ่นเองได้ประเมินการเล่าเรียนของตนเองและประเมินผลการเล่าเรียนของเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งให้เห็นว่าวัยรุ่นกลุ่มนี้มีความมั่นใจในสถานภาพการศึกษาเล่าเรียนของตนเอง การแยกตัวออกจากบ้าน เพื่ออาศัยอยู่ตามหอพักเพื่อความสะดวกในการเรียน แม้จะห่างไกลจากพ่อแม่บ้าง วัยรุ่นยังมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อพ่อแม่และพี่น้อง ยังรับฟังคำแนะนำและชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีจากพ่อแม่ ยังยึดพ่อแม่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวเป็นที่พึ่งทางใจ ยังใช้หลักธรรมะและปฏิบัติตามหลักธรรมะ เพื่อพัฒนาจิตใจ แม้บางครั้งจะมีความเครียดและความเหงา การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศก่อนวัยอันควรมีความเห็นแตกต่างระหว่างจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดเชียงใหม่ อาจเป็นเพราะสาเหตุของการขยายการเติบโตของเมืองที่แตกต่างกัน โดยวัยรุ่นในจังหวัดพิษณุโลก ยังคัดค้านไม่เห็นด้วยสูงกว่าวัยรุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ แต่วัยรุ่นทั้ง 2 จังหวัด บางส่วนยอมรับว่า การมีเพศสัมพันธ์ไม่ใช่ เรื่องเสียหายเป็นเรื่องส่วนตัว ทำให้มีความรักลึกซึ้งและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แต่ถ้าจะจริงจังถึงขั้นการแต่งงานในอนาคตวัยรุ่นมีความไม่มั่นใจสูงกว่าการจริงจังถึงขั้นแต่งงาน

5.5 ความต้องการของวัยรุ่น

ดูย ชุมสาย (2508, หน้า 116-121) ได้กล่าวรายละเอียด ซึ่งจะมีผลต่อความต้องการของมนุษย์ โดยเฉพาะของวัยรุ่นมักจะขึ้นอยู่กับค่านิยม ที่แต่ละคนยึดถือและส่วนใหญ่ก็มักจะยึดถือค่านิยมในกลุ่มที่ตนเข้าร่วมด้วยกลุ่มมีอิทธิพลมากต่อความต้องการของวัยรุ่น ดังนั้น ความต้องการที่เป็นจริงก็คือ ความต้องการของตนเองบวกกับความต้องการของสังคม

อันที่จริงความต้องการของวัยรุ่นคล้าย ๆ กับความต้องการของมนุษย์โดยทั่วไป ๆ ไปในสังคม คือ ต้องการความมั่นคง ต้องการการยอมรับ ต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ ฯลฯ แต่ในที่นี้จะสรุปความต้องการออกเป็นข้อ ๆ เพื่อง่ายต่อการเข้าใจ คือ

1. ต้องการความรัก ความรักในที่นี้มีหลายแบบ คือ รักพ่อแม่ ญาติพี่น้อง รักเพื่อน รักพวกพ้อง ในขณะเดียวกันอยากให้เพื่อนรัก รักตัวเอง อยากรดี อยากรมีความสำเร็จ รักเพื่อนต่างเพศ ซึ่งเป็นความรักแบบหนุ่มสาว ฯลฯ
2. ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งส่วนมากมักจะออกมาในรูปของกิจกรรม กีฬาหรือการบันเทิง
3. ต้องการความเป็นอิสระ ความต้องการนี้จะรุนแรงมากในวัยรุ่น เพราะเป็นวัยที่อยู่ระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ จึงอยากจะแสดงออกซึ่งความเป็นตัวของตัวเอง ฉะนั้นจึงไม่ชอบให้

ผู้ใหญ่มาก้าวกายชีวิตของตน ไม่ชอบบ่ให้ใครมาสอน มาคอยช่วยเหลือ บางคนจึงทำอะไร โดยผู้ใหญ่ไม่รู้ไม่เห็น

4. ต้องการได้รับการยกย่อง ต้องการมีชื่อเสียง วัยนี้เป็นวัยที่อยากให้สังคมยอมรับ หรือชมเชย อยากเด่น อยากดัง เช่น อยากเป็นนักกีฬาที่เก่งเป็นขวัญใจ ฯลฯ หรืออาจจะออกมาในแง่เทิดทูนนักกีฬา ดาวประจำคณะมหาวิทยาลัยหรือไม่ก็ตั้งชมรมต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นสังคมได้รู้ว่า เขาได้พยายามทำดีที่สุดแล้ว

5. มีอุดมคติสูง วัยรุ่นยังอยู่ในวัยที่เรียนรู้ทางทฤษฎีและยังไม่เคยออกไปประสบกับสภาพความเป็นจริง จึงละเลยมองข้ามความเป็นจริงไปบ้าง คือ เป็นพวกอุดมคตินิยม (idealist) มากกว่ามุ่งไปในทางปฏิบัติได้จริง ๆ (pragmatist) ซึ่งบางครั้งก็ตกเป็นเครื่องมือของผู้ที่มีอำนาจ มีอิทธิพล มีบารมีแสวงหาประโยชน์ได้ เพราะวัยรุ่นมักจะเป็นพวกมีอุดมคติแรกกล้า มีความกล้าเสี่ยงและมีพลังผลักดันสูง เชื่อคนง่าย โดยไม่คิดความมนุษย์ในโลกอาจมีวิธีการลึกลับ ซึ่ง ลักษณะไปในทางไม่สุจริตและอาจแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวได้

จุดอ่อนสำคัญของวัยรุ่นอีกประการหนึ่ง คือ ถ้ามีความเชื่อแล้วมักจะเชื่ออย่างจริงจัง แต่ในขณะเดียวกันก็มีความระแวงไม่ยอมเชื่ออะไรง่าย ๆ นอกจากจะมีหลักฐานมาอ้างอิงให้เชื่อถือ และถ้าเชื่อแล้วเกิดไม่เป็นจริง จะเปลี่ยนความเชื่อได้อย่างรวดเร็ว เพราะเป็นวัยที่ชอบวิรูษเชิดชู ทั้งคนกล้าจริงและคนกล้าไม่จริง

6. มีความสนใจในเรื่องเพศและเพื่อนต่างเพศ เป็นวัยที่ต้องการความรู้ ความเข้าใจทางเพศอย่างถูกต้อง ถ้าถูกกีดกันจะแสดงออกทางอ้อมโดยการปิดบังและพูดคุยนอกรอบในกลุ่มเพศเดียวกัน หาความรู้จากการได้ยินได้ฟังคนอื่นพูด ซึ่งอาจจะถูกบ้างผิดบ้างหรือไม่ก็อ่านจากหนังสือ เรื่องเพศที่มีขายตามท้องตลาด ซึ่งอาจจะเป็นหนังสือประเภทลามกเร้าความรู้สึกทางเพศก็ได้ โดยเฉพาะภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับความรักและเรื่องเพศหนุ่มสาวมักจะชอบดู

นอกจากอยากจะรู้เรื่องเพศแล้ว ยังเป็นวัยที่สนใจเพื่อนต่างเพศ ถ้าหากถูกขัดขวาง ทักท้วง อาจจะทำให้จิตใจหดหู่ ขุ่นมัวและอาจขัดขวางไม่ยอมทำตามผู้ใหญ่ เพราะเป็นวัยรักแบบหลงใหลใฝ่ฝันหรือเป็นความรักแบบรุนแรงวิจิตรพิสดาร โดยมักจะรักโดยไม่มีอุดมการณ์ คือ ออกมาในรูปของการใฝ่ฝัน อาจจะเปลี่ยนแปลงและสิ้นสุดในตัวของตัวเอง ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นความรักในแง่ของความรู้สึกไม่เหมือนกับความรักของผู้ใหญ่ที่มีแนวโน้มยึดหลักความเป็นจริงเข้ามาประกอบด้วย

7. ต้องการการรวมกลุ่ม เพื่อนมีความสำคัญมาก เป็นวัยที่อยากให้เพื่อนยอมรับ เพราะฉะนั้น จึงพยายามทำตามเพื่อน แม้บางครั้งจะขัดกับความรู้สึกส่วนตัวก็ตาม เช่น เพื่อนชวน

เดินขบวน แม้ไม่อยากเดินก็เดินด้วย เพราะกลัวเพื่อนจะไม่รักหรือว่าไม่มีสปีริตหรือไม่ก็ไม่กล้า
ขัดใจเพื่อน เป็นต้น

8. ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่ คือ อยากให้ผู้ใหญ่ยอมรับบ้างว่ามีความสามารถ
หรือมีประโยชน์ต่อสังคม เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่นั่นไม่ควรจะเพิกเฉย ควรให้วัยรุ่นช่วยรับผิดชอบใน
กิจกรรมบางอย่าง จะช่วยให้วัยรุ่นรู้จักความรับผิดชอบ เป็นตัวของตัวเองหรือช่วยตัวเองได้มากขึ้น

9. ต้องการแบบอย่างที่ดี วัยรุ่นในปัจจุบันแม้จะชอบความเป็นอิสระ ก็ยังอยากได้
คำแนะนำจากผู้ใหญ่ที่ดี ผู้ใหญ่จะต้องเป็นปูชนียบุคคลที่ดี วัยรุ่นถึงจะมีแนวโน้มที่ดีได้ผู้ใหญ่
จะต้องคอยนำทาง คอยตักเตือนเมื่อทำผิดและให้รางวัลเมื่อทำดี

10. ต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง คือ อยากได้หลักประกันว่าถ้าหากทำใน
สิ่งที่ดี แล้วจะไม่ถูกลงโทษหรือไม่เป็นที่พอใจของผู้ใหญ่ เพราะในสายตาของผู้ใหญ่สิ่งที่วัยรุ่นคิด
ว่าดีแล้ว อาจจะไม่ดีในทัศนะของผู้ใหญ่ก็ได้ แต่โดยทั่วไปแม้วัยรุ่นจะทำพลาดลั้งไปบ้างสังคม
มักจะให้อภัย เพราะสังคมถือว่ายังเป็นผู้ที่อยู่ในวัยเรียน

11. ต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ ความต้องการนี้อาจจะรุนแรงและหาความพอใจ
โดยทางใดทางหนึ่งให้จนได้ ซึ่งผู้ใหญ่บางคนก็มักจะกีดกัน ห้ามไม่ให้หนุ่มสาวรับความสนุกสนาน
เพลิดเพลิน ทั้ง ๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแต่อย่างใด เช่น อยากแต่งกายแปลกๆ ตามสมัยนิยม
อยากมีเพื่อนต่างเพศ ผลที่ติดตามมาคือ เกิดการชอนเร้น หลอกหลวงและในที่สุดอาจจะ
เกิดความเสียหาย เพราะเป็นวัยที่มีความรักกับความเกลียดชังใกล้เคียงกันมาก

12. ความรู้สึกรุนแรง เช่น ถ้าเกิดความสมหวังก็ชื่นชมซาบซึ้ง ตื่นเต้น ถ้าผิดหวังก็จะ
แค้นใจ น้อยใจในวาสนาของตน ความรู้สึกนี้จะรุนแรงผิดธรรมดา บางครั้งก็อาจจะออกไปในรูป
ที่ว่า เป็นเพราะตัวเองผิด บางคนจึงอาจฆ่าตัวตายได้ ถ้าเกิดผิดหวังในบางเรื่อง เช่น ความรัก
การสอบไล่ตกหรือถูกพ่อแม่ดูว่ากล่าว เป็นต้น

13. ต้องการมีอนาคต ต้องการมีความสำเร็จ เป็นวัยที่อยากรับผิดชอบอยากพึ่งตนเอง
ฝันถึงจุดหมายในอนาคต เช่น อยากเป็นหมอ เป็นวิศวกร เป็นนักปกครอง เป็นอาจารย์
เป็นสถาปนิก เป็นเศรษฐกร เป็นนักเคมี เป็นต้น

ทั้ง 13 ข้อนี้ เป็นเพียงแนวทางที่หนุ่มสาวต้องการให้สังคมยอมรับและเข้าใจเขาบ้าง
เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ผู้ใหญ่ควรจะทำใจเพื่อเป็นการช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ
และความเข้าใจอันดีต่อกันของทั้งสองวัย เป็นการช่วยลดปัญหาช่องว่างระหว่างวัยและยัง
เป็นการช่วยหนุ่มสาวได้พัฒนาความคิด ความสามารถและอุดมการณ์ไปในทางที่ถูกต้องซึ่งผู้ใหญ่
อาจจะช่วยในรูปแบบ

1. การยอมรับ เป็นการยอมรับความคิดเห็นที่เป็นเหตุเป็นผลหรือมีประโยชน์หรืออภิปราย นอกจากนี้ยังควรรับความจริงที่เสนอขึ้นมาและโต้แย้งอย่างมีเหตุผล
2. การเข้ากั๊บกั๊บลุ่ม ยอมให้พบปะสังสรรค์กับเพื่อนหรือกลุ่มตามควร ถ้าไม่เป็นการชักนำไปในทางเสียหาย โดยไม่เข้มงวดนัก มีการยืดหยุ่นบ้างตามควร
3. เรื่องเพศและเรื่องคนต่างเพศ ไม่ควรปิดบังเรื่องเพศ ควรสอนความรู้เรื่องเพศตามความเป็นจริงให้เห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดา โดยไม่ใช่เป็นการสอนแบบยั่วยุ ส่วนเรื่องเพื่อนต่างเพศก็ยอมให้คบหาสมาคม ถ้าไม่เป็นการเสียหายอะไร อย่างน้อยหนุ่มหรือสาวจะได้รู้จักกับคนที่ต่างไปจากตน ดีกว่าที่ให้ไปช้อนเงินลับหลังผู้ใหญ่
4. การให้คำแนะนำที่ถูกต้อง คือ ยังเป็นวัยที่ต้องการความเห็นอกเห็นใจ กำลังใจ การช่วยเหลือและการแนะนำที่ถูกต้องจากผู้ใหญ่ การแนะนำอาจจะทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็สอนด้วยวาจา ทางอ้อมก็เป็นแบบอย่างที่ดี
5. ให้เสรีตามควรแก่วัย ไม่ควรปล่อยจนเหลือล้น ซึ่งเป็นการทำลายวัยรุ่นเอง ในขณะที่เดียวกันก็ไม่จำกัดจนเกินไป
6. ให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ โดยให้รู้ว่าสิ่งใดที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและสิ่งใดที่เป็นส่วนที่พึงมีพึงได้
7. สร้างความซื่อสัตย์ อบรมสั่งสอน ทำตัวอย่างให้เห็น ยกย่องคนซื่อสัตย์ให้ปรากฏ ให้เหมือนกับคำที่ว่า ทำดีได้ดี
8. สร้างระเบียบวินัย ให้รู้จักสิทธิและหน้าที่อันชอบ โดยชักจูงให้ปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง รู้จักกฎเกณฑ์ รู้จักว่าอะไรควรอะไรไม่ควร โดยถ้าใครมีระเบียบวินัยดีก็ยกย่องชมเชย ส่วนผู้ใดไม่ทำตามระเบียบวินัยก็ควรหาทางแก้ไข
ระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็น ช่วยทำให้คนไม่ทำตามความพอใจของตนโดยไม่มีขอบเขต เพราะเป็นการให้คนรู้จักทำอะไรเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ ยังมีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลด้วย เช่น มีคนจำนวนมากต้องตื่นแต่เช้าไม่ยอมยกตื่นหรือไม่ก็ตาม เพราะเขาฝึกจนเป็นนิสัยแล้วหรือเวลาไปซื้อตั๋วหนัง เขาก็มักจะเข้าแถว ใครมาก่อนก็ได้ก่อน เป็นต้น
9. การเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้วัยรุ่นเกิดความศรัทธาและยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพราะเด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ถ้าผู้ใหญ่ในวันนี้ดีก็คงจะช่วยให้วัยรุ่นได้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี ในวันข้างหน้าได้

10. การปลุกฝังการช่วยตัวเอง ผู้ใหญ่ควรจะช่วยในสิ่งที่ควรช่วย โดยการแนะนำทางในบางสิ่งบางอย่างที่วัยรุ่นสามารถทำได้ เพื่อเป็นการสอนให้รู้จักช่วยตัวเองหรือรับผิดชอบในวันข้างหน้า

11. ส่งเสริมให้ใช้สติปัญญา ความสามารถอย่างถูกต้อง โดยไม่ยอมให้ตกเป็นเครื่องมือของผู้ที่ต้องการแสวงหาประโยชน์ เป็นการใช้พลังที่มีอยู่ในทางที่ถูกที่ควร

12. สอนให้รู้จักหลักการประหยัด โดยการให้ใช้เงินหรือทรัพยากรในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือเหมาะสม ไม่ส่งเสริมให้นิยมความฟุ้งเฟ้อหรือเห่อเหิม อันจะเป็นผลเสียต่อตัวเองและชาติในที่สุด

ถ้าผู้ใหญ่สามารถเข้าใจความต้องการของวัยรุ่นบ้าง ด้วยการตอบสนองความต้องการที่จำเป็นอย่างมีเหตุมีผลแล้ว ผู้ใหญ่ก็สามารถใช้พลังของวัยรุ่นในทางที่สร้างสรรค์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่นต่อสังคม และต่อชาติโดยส่วนรวม

จากการศึกษา ทำให้สามารถเชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของวัยรุ่นกับการใช้เงินของวัยรุ่นที่เป็นนักเรียน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่นั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน เช่น ความต้องการของวัยรุ่นที่ได้กล่าวมาแล้วว่าวัยรุ่นนั้นต้องการให้คนอื่นยอมรับตนเองเป็นสมาชิกและยอมรับในสังคม จึงทำตามแบบอย่างของกลุ่มเพื่อน ทำให้ต้องใช้จ่ายเงินเพิ่มมากขึ้น

5.6 วัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อน

สุพัตรา สุภาพ (2525, หน้า 38) ได้กล่าวว่า เพื่อนมีความหมายต่อบุคคลวัยนี้มาก และมักจะเห็นว่าเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็น จะขาดเสียมิได้ในการทำอะไรรู้อย่างมักต้องอาศัยเพื่อน มีอะไรสักอย่างจะเล่าให้เพื่อนฟังหรือขอความเห็นขอคำปรึกษาและปรับทุกข์ร้อนของตน มากกว่าจะหันไปหาพ่อแม่ เพราะมักจะคิดว่าพ่อแม่ไม่เข้าใจตัวเองพอหรือพูดกันไม่รู้เรื่อง เวลาไปเที่ยวก็อยากไปกับเพื่อนมากกว่าไปกับพ่อแม่ เพราะสนุกสนานกว่าและไม่ต้องระมัดระวัง

วัยรุ่นโดยทั่วไปมักจะมีความรักดีต่อกัน ปัญหาจึงปรากฏเสมอว่า ถ้าหากไปรวมกับกลุ่มเพื่อนไม่ดีก็อาจจะนำไปในทางที่เสีย แม้เด็กบางคนจะไม่อยากทำอะไรที่ไม่ดี แต่เมื่อเพื่อนพูดสับประมาทหรือกลั้วเพื่อนโกรธจนไม่ยอมปรับตนเข้าเป็นเพื่อน ก็อาจจะทำอะไรที่ไม่ดีไปด้วย ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ผู้ปกครองที่จะคอยดูว่า ลูกตนไปคบกับเพื่อนประเภทใดบ้าง โดยพยายามซักจูงชี้แจงอย่างละมุนละม่อมว่า เพื่อนที่เขาคบนั้นเป็นบุคคลประเภทใดและมีผลต่อชีวิตเขาอย่างไร โดยใช้วิธีการที่วัยรุ่นเชื่อว่า เป็นความคิดของเขาเอง เพราะการหักหาญน้ำใจเด็กบางครั้งมีแต่จะทำให้เกิดการเอาชนะคะคานขึ้น (สุพัตรา สุภาพ ,2525, หน้า 38)

ตามที่กล่าวมาแล้ว วัยรุ่นโดยทั่วไปชอบคบหาสมาคมกับเพื่อน แต่มีเหมือนกันที่บางคนหาเพื่อนไม่ได้หรือเพื่อนไม่คบหาสมาคม ซึ่งนับว่าเป็นเด็กมีปัญหา เพราะเด็กอาจจะซึ่ซลาดไม่ทราบจะแสดงออกกับเพื่อนได้อย่างไร หรือไม่ก็เป็นเด็กที่เห็นแก่ตัว จงหอง จู้จี้ จนเป็นที่รังเกียจของเพื่อนฝูง อาจจะเป็นเด็กที่ไม่รู้จักคำว่า ให้ และรับ ซึ่งอาจจะเป็นผลของสิ่งแวดล้อมทางบ้านที่พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ากับใครไม่ได้ จึงกลายเป็นแบบอย่างของเด็กโดยไม่รู้ตัว

5.7 วัยรุ่นกับครอบครัว

สุพัตรา สุภาพ (2538, หน้า 22) ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสถาบันแห่งแรกที่ได้ให้การอบรมทางด้านจิตใจแก่เด็กตลอดเวลา อุปนิสัยส่วนตัวของเด็กก็ดี อารมณ์เด็กก็ดีเริ่มมีที่มาจากบ้าน เด็กจะเป็นผู้มีความคิด ความรู้สึก มีมารยาทหรือการวางตัวอย่างไรนั้น อยู่ที่การอบรมจากทางบ้านส่วนหนึ่ง สิ่งแวดล้อมทางบ้านก็ได้แก่ บิดามารดา สถานที่ที่อยู่อาศัย ความเป็นอยู่ สุภาพระของเด็กในครอบครัว วัฒนธรรมในบ้านบ้านจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลที่จะหลอมหล่อให้เด็กเป็นคนดีหรือคนเลวได้ โดยเฉพาะในระยะวัยรุ่นเป็นวัยที่อ่อนไหวง่าย ต้องการความปลอดภัยจากครอบครัวหากภาวะครอบครัวไม่ดี เช่น บ้านแตกขาดการเอาใจใส่จากพ่อแม่ อาจจะทำให้เด็กประพฤติผิดไปจากที่สังคมกำหนด

ตามที่กล่าวมาแต่ต้นว่าวัยรุ่นต้องการความเป็นอิสระ แต่พ่อแม่ก็ไม่ชอบให้เด็กทำอะไรโดยอิสระ เพราะพ่อแม่จะต้องเลี้ยงดูอยู่หรือคอยช่วยทำงานบางอย่างให้เสมอ ๆ โดยไม่ให้รับผิดชอบในงานของตน ซึ่งก็อาจจะทำให้วัยรุ่นเจริญเติบโตขึ้นในลักษณะที่ขาดความมั่นใจในตนเองต้องให้ผู้ใหญ่ช่วยหรือคอยเชื่อฟังผู้ใหญ่ แต่บางครั้งก็ขัดแย้งกัน เพราะมีค่านิยมที่ต่างกัน เช่น ลูกมักจะทำกล่าวหาว่าพ่อแม่หัวโบราณไม่ยอมให้เขาไว้ผมทรงแปลก ๆ หรือแต่งกายตามสมัยนิยม เป็นต้น

วัยนี้จึงเป็นวัยที่ต้องการความเห็นอกเห็นใจจากผู้ใหญ่และผู้ใกล้ชิดเป็นพิเศษ โดยพ่อแม่ต้องเรียนรู้ธรรมชาติและปัญหาของเด็กวัยรุ่น ให้ความรักความเอาใจใส่ วางตัวให้เข้ากับเด็กได้ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ เกิดความเข้าใจ ทำให้กล้าที่จะขอคำแนะนำและนำปัญหาต่าง ๆ มาปรึกษาหารือกัน การมีโอกาสปรึกษากับผู้ใหญ่ช่วยให้วัยรุ่นไม่ต้องเก็บความในใจและอารมณ์ไว้ เพราะการเก็บอารมณ์ต่าง ๆ ไว้นานและนานเกินไป อาจทำให้เป็นผู้ที่มีอารมณ์หรือจิตใจผิดปกติไปได้ อีกประการหนึ่ง ในขณะที่เด็กมีอารมณ์รุนแรงและมีพฤติกรรมที่ไร้เหตุผลครูและผู้ปกครองใกล้ชิดควรทำใจให้เยือกเย็นและเป็นมิตรที่ดี ช่วยเหลือให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหาอย่างละมุนละม่อม เพื่อช่วยไม่ให้เกิดความหรือตัดสินใจทำอะไรที่ไม่พึงปรารถนา (สุพัตรา สุภาพ, 2538, หน้า 22)

5.8 ปัญหาของวัยรุ่น

สาเหตุของปัญหาของวัยรุ่น เกิดจาก (ประสาร มาลากุล และคณะ, 2513, หน้า 64-65)

1. ตัวเด็กเอง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ อารมณ์ของเด็กจึงเปลี่ยนแปลงไป ด้วย มีความกังวลใจ รู้สึกไม่สบายใจ ผู้ใหญ่ไม่เข้าใจและแสดงความเห็นอกเห็นใจ ก็อาจจะกลายเป็นเด็กเก็บตัวและไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่สภาพปกติได้ เด็กอาจเติบโตในลักษณะที่ไม่มีความสุข ไม่พอใจในชีวิตของตน เข้ากับคนอื่นไม่ได้ อาจทำให้เกิดโรคประสาทในรายที่ได้รับความกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง อาจกลายเป็นโรคจิตได้

2. สิ่งแวดล้อม

2.1 บ้าน เป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญต่อจิตใจเด็ก เพราะเป็นสถาบันแห่งแรกที่ได้ฝึกอบรมเด็ก โดยทั่วไปอุปนิสัย ทักษะและพฤติกรรมของเด็กมักเป็นผลที่บ้านถ่ายทอดให้ โดยเฉพาะสภาพความเป็นอยู่ของบ้าน มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กมาก ถ้าพ่อแม่ยากจน ตระหนี่หรือมีเงินแต่ไม่ใช้จ่ายเพื่อความสุขตามควร เด็กก็อาจจะอยากมีความสุขความสะดวกสบายเหมือนกับบ้านอื่น เมื่อไม่ได้ตั้งใจปรารถนา เด็กอาจจะเกิดปมด้อย บางครั้งก็หลบปมด้อยในทางที่ผิด เช่น เห็นเขามีเงินเราก็อยากมี เมื่อมีในทางดีไม่ได้ ก็มีในทางที่ชั่วเสียเลย ส่วนบ้านที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่สอนให้เด็กรู้จักค่าของเงิน เด็กอาจจะติดเป็นนิสัยกลายเป็นคนสุรุ่ยสุร่าย หยิบหย่อง จมไม่ลงบางคนเลยกลายเป็นพวกเพลย์บอย เป็นต้น

2.2 ครู ส่วนมากจะมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กมาก เพราะวัยรุ่นบางคนไม่กลัวเกรงพ่อแม่ แต่เกรงใจครู อยากให้ครูรัก อยากให้ครูชม ส่วนมากจึงพยายามเอาใจครู ถ้าครูเรียนรู้จิตวิทยาของเด็กบ้างจะช่วยแก้ปัญหาวัยรุ่นได้มาก ซึ่งบางครั้งได้ผลมากกว่าพ่อแม่ผู้ปกครองเสียอีก

2.3 เพื่อน ตามที่ได้กล่าวมาละเอียดพอสมควรแล้วว่า ถ้าเพื่อนดี วัยรุ่นก็จะได้ประพฤตินางที่ดี แต่ถ้าเพื่อนไม่ดี ประกอบกับสิ่งแวดล้อมอื่นไม่ดี วัยรุ่นก็มีทางไปสู่ความเสื่อมมากกว่าทางดี เพราะเพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นไม่น้อยกว่ากรณีอื่น ๆ

6. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน

ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

6.1 พฤติกรรมการบริโภค

6.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค

6.3 การประหยัด

6.4 การท่องเที่ยว

รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

6.1 พฤติกรรมการบริโภค

การบริโภคเป็นการแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำมาสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป ยกเว้น ความจำเป็นพื้นฐานที่เกิดจากความแตกต่างกันออกไป ความจำเป็นพื้นฐานที่เกิดจากความต้องการด้านร่างกายที่มีเหมือนกัน เช่น เมื่อถึงเวลาพักรับประทานอาหารในเวลา 12.00 น. ก็จะมีสัญชาตญาณทำให้ต้องหาอาหารมาสนองความต้องการนั้น จึงกลายเป็นรูปแบบการใช้จ่ายเงินไปอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นต้น มีผู้กล่าวกันว่า การหาเงินเป็นสิ่งสำคัญ แต่การรู้จักใช้เงินมีความสำคัญกว่า ซึ่งคำกล่าวนี้เป็นคำกล่าวที่ถูกต้องและมีเหตุผล การใช้จ่ายเงิน เพื่อซื้อสินค้าและบริการนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะมีผลต่อการกินดีอยู่ดีของแต่ละบุคคลหรือครอบครัว ขั้นตอนแรกของการซื้อสินค้าและบริการอย่างชาญฉลาด ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้บริโภค คือ จะต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินเสียก่อน โดยการจัดสรรเงินรายได้สำหรับสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ศิริณ พงศ์มพัฒน์, 2542, หน้า 25)

1. จัดหาสิ่งจำเป็นในชีวิต ซึ่งได้แก่ ปัจจัยสี่
2. เก็บสะสมรายได้ไว้ในยามจำเป็นและใช้เพื่อการลงทุนในระยะยาว
3. ซื้อหาสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างที่จำเป็น

จะเห็นได้ว่า ทั้งสามส่วนนี้ มีความสำคัญด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นจึงต้องมีการพิจารณาว่าจะใช้เงินเพื่อสิ่งใด แต่ส่วนน้อยเพียงใด การที่สามารถประหยัดเงินจากการซื้อสินค้าและบริการได้ จึงเท่ากับว่ามีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนอื่น ๆ ต่อไปได้

การบริโภคนั้น โดยนิยาม หมายถึง การใช้เงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการใด ๆ ก็ตาม ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การบริโภคเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก กล่าวคือ มนุษย์จะใช้เงินที่หามาได้เพื่อการบริโภคมากที่สุด

ในปัจจุบันธุรกิจต่าง ๆ มีการเสนอสินค้าและบริการต่าง ๆ ต่อประชาชนมากขึ้นทุกขณะ ผู้ประกอบการต่างแข่งขันกันเพื่อขายสินค้าและบริการของตน โดยมีการนำวิชาการ

ในทางการตลาดและทางการโฆษณามาใช้ในการส่งเสริมการขายสินค้าและบริการเหล่านั้น ทำให้การเลือกซื้อผิดพลาดได้ ถ้าการเลือกซื้อได้อย่างถูกต้อง ผู้ผลิตที่ผลิตสินค้าคุณภาพดี ก็จะผลิตสินค้านั้นเพิ่มขึ้น การเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคก็อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของส่วนรวมได้ ตัวอย่างเช่น การเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตในประเทศ จะทำให้เงินตราหมุนเวียนภายในประเทศ หากซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยที่ผลิตจากต่างประเทศก็จะทำให้เงินตราไหลออกนอกประเทศ ดังนั้น การมีเจตคติหรือรสนิยม ที่ถูกต้องในการบริโภคสินค้า จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

ในส่วนของนักศึกษานั้น มีการใช้จ่ายเงินในด้านการบริโภคต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจจะมีเหมือนกันและแตกต่างกัน เช่น ค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม ค่าที่พักอาศัย ค่าเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าความบันเทิงและนันทนาการ ฯลฯ เป็นต้น จึงเป็นเรื่องที่นักศึกษาถึงการใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้น

6.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค

การซื้อสินค้าและบริการนั้น เป็นเรื่องที่ผู้บริโภคต้องทำการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ เพื่อที่จะได้รับอรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจสูงสุด โดยทั่วไปการซื้อสินค้าและบริการในแต่ละครั้งจะต้องตัดสินใจเลือก โดยเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นระหว่างสิ่งของหรือการกระทำ ซึ่งได้แก่ การเปรียบเทียบสิ่งเหล่านี้ (ตีรณ พงศ์มพัฒน์, 2542, หน้า 26)

1. ความต้องการกับความจำเป็น
2. สิ่งของชิ้นหนึ่ง กับอีกชิ้นหนึ่งที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่น รถยนต์ยี่ห้อต่าง ๆ เป็นต้น
3. สิ่งของสองชนิดที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่น การเลือกระหว่างชมภาพยนตร์ และการรับประทานอาหารตามความต้องการอาหาร เป็นต้น

4. ใช้จ่ายเงินกับเก็บสะสมเงินไว้

การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนั้น ๆ ซึ่งทำให้การตัดสินใจของแต่ละคนแตกต่างกันออกไป แต่ละคนจะให้ความสำคัญกับปัจจัยข้อใดมากกว่านั้น ขอยกตัวอย่างปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ดังนี้

- 1) ราคาของสินค้า ผู้ซื้อสินค้าและบริการมีความรู้ว่ามีสินค้าหรือบริการใดที่ควรซื้อเลย ถ้าหากว่าราคาหรือเงินที่จะต้องจ่ายเพื่อการนี้สูงเกินกว่าประโยชน์หรือคุณค่าที่จะได้รับ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะซื้อสินค้าและบริการที่มีราคาถูกกว่า

- 2) รายได้ของผู้บริโภคนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่กำหนดความต้องการของผู้บริโภค ถ้าผู้บริโภคมีรายได้ดีมักต้องการสินค้าและบริการที่มีคุณภาพดี แม้ว่าราคาอาจสูง

ก็ตามส่วนผู้ที่มีรายได้น้อยมักต้องการสินค้าและบริการเพียงเพื่อให้สามารถมีชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพเท่านั้น

3) รสนิยมของผู้บริโภค ผู้ที่มีรสนิยมสูงมักนิยมซื้อสินค้าและบริการที่หรูหรา แม้ว่าจะมีราคาแพงก็ตาม โดยอาจได้รับอิทธิพลจากสมัยนิยม

4) การโฆษณา จะเห็นได้จากการโฆษณาสินค้าที่เพิ่งเข้ามาสู่ตลาด หากสินค้าใดที่มีการโฆษณามาก ๆ จะทำให้ผู้บริโภคหันไปซื้อสินค้านั้นเพิ่มมากขึ้น

นอกจากปัจจัยดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น สภาพแวดล้อม กลุ่มอ้างอิง เพื่อนที่คอยชักจูงให้ใช้จ่ายเงินในลักษณะต่าง ๆ หรือการศึกษาซึ่งทำให้ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสินค้า ถ้าสินค้านั้นไม่มีประโยชน์หรืออาจก่อให้เกิดโทษ ผู้บริโภคที่มีการศึกษาก็มักจะไม่ซื้อสินค้านั้น อาชีพของผู้บริโภคก็มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคมีอาชีพเป็นนักธุรกิจจะมีแนวโน้มที่จะซื้อรถยนต์ เพื่อไว้ใช้ในการติดต่อธุรกิจต่างๆ สภาพดินฟ้าอากาศก็อาจมีอิทธิพลต่อความต้องการสินค้าได้ จะเห็นได้จากในฤดูร้อน ยอดขายพัดลมและปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้าสำหรับการปรับอากาศจะสูงขึ้น นอกจากนี้ประเพณีและวัฒนธรรมก็มีผลต่อความต้องการสินค้าได้ เช่น ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ผู้คนจะซื้อของขวัญมอบให้แก่กันเป็นจำนวนมาก ซึ่งต้องจ่ายเงินมากขึ้นกว่าเดิม และส่งผลต่อการใช้จ่ายเงินตามความต้องการของสังคม เป็นต้น

พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินเป็นการกระทำทางสังคมขึ้นอยู่กับมูลเหตุปัจจัยหลาย ๆ ประการประกอบกัน ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจและเหตุผลนั้น ๆ อาจแปรเปลี่ยนไปได้ตามแต่ละบุคคลในแต่ละสถานการณ์ (Reeder, 1971, หน้า 4 - 5) ขึ้นอยู่กับภูมิหลังสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์และเงื่อนไขทางจิตวิทยาสังคม (Davis, 1988, หน้า 28) การใช้จ่ายเงินเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากสิ่งเร้าที่รวมอยู่ในปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ถ้าหากสิ่งเร้าใดในปัจจุบันมีแรงหรือมีอำนาจเหนือกว่าย่อมนำไปสู่การตัดสินใจใช้จ่ายเงิน โดยที่การใช้จ่ายเงินของนักศึกษาเป็นพฤติกรรมที่แต่ละบุคคลจะปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขทางความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย สังคม ชีวภาพและจิตวิทยา อย่างไรก็ตาม บางคนอาจมีปัจจัยบางอย่างหรือทั้งหมดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการใช้จ่ายเงิน ภายใต้การรับรู้หรือการประเมินผลได้ผลเสียที่จะตอบสนองต่อความต้องการด้านต่าง ๆ ของตนเองในสภาพของชีวิตคนที่เป็นนักเรียน

6.3 การประหยัด

สิ่งที่ควบคู่ไปกับการบริโภคก็คือ การประหยัด การประหยัดในแง่ของการบริโภค ได้แก่ การงดเว้นไม่บริโภคสินค้าและบริการที่ไม่เกิดประโยชน์ รวมทั้งการบริโภคให้เพียงพอตามความต้องการของร่างกายไม่บริโภคจนเกินความจำเป็น การที่บุคคลหรือครอบครัวสามารถประหยัดการบริโภค นอกจากจะเป็นการลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว ช่วยให้มีความเหลือไว้ใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ต่อไปแล้ว ยังส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวมอีกด้วย ตัวอย่างที่สามารถเห็นได้ชัดเจนคือ การประหยัดการใช้ไฟฟ้าในแต่ละครัวเรือนจะช่วยลดค่าใช้จ่ายกระแสไฟฟ้าภายในครัวเรือนได้ในระดับประเทศ หากประชาชนช่วยกันประหยัดการใช้พลังงานไฟฟ้าแล้ว นอกจากจะช่วยลดปริมาณเงินตราที่รัฐบาลต้องนำไปซื้อน้ำมันจากต่างประเทศมาใช้ในการผลิตไฟฟ้าแล้ว ยังช่วยลดความจำเป็นที่รัฐบาลต้องก่อสร้างเขื่อนเพื่อผลิตไฟฟ้า ซึ่งจะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ในทำนองเดียวกันถ้านักศึกษาในระดับต่าง ๆ ช่วยกันประหยัดเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และใช้เฉพาะที่จำเป็นก็จะมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวและสังคมได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ขอยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ดังนั้นทุกคนจึงควรปลูกฝังค่านิยมในการประหยัดให้เกิดขึ้นในตนเอง

ในส่วน of นักเรียนนั้น การประหยัดจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินเป็นอย่างมาก ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียน ผู้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เช่น การใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ทำให้ถูกพิจารณาคัดเลือกให้เป็นผู้กู้ยืมเงินแบบต่อเนื่อง จนกว่าจะสำเร็จการศึกษาขั้นสูงสุดตามเกณฑ์การให้กู้ยืม

6.4 การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2530 อ้างถึงในกรมการฝึกหัดครู, 2533, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า หมายถึง การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนาน บันเทิงเจริญรอย ตลอดจนจนรวมถึงการเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาความรู้เพื่อการกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจและการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง ซึ่งการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากมีการใช้จ่ายในการซื้อบริการต่าง ๆ

การท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านอุปนิสัย ค่านิยม เนื่องจาก การรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามา โดยเห็นเป็นของโก้เก๋ เช่น การแต่งกาย การแสดงออกถึงการละเลยต่อวัฒนธรรมประเพณีของไทยและสถานการณ์ การท่องเที่ยวภายในของไทยได้ขยายตัวอย่างมากโดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน (กรมการฝึกหัดครู, 2533, หน้า 14)

6.5 แนวทางการใช้จ่ายเงินของนักเรียน

ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดแนวทางในการใช้จ่ายเงินของนักเรียน โดยใช้เทคนิค (Critical incidental technique) เพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดกรอบการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียนด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ (สุวรรณ พิมพิสิทธิ์, 2547 หน้า 81)

1. ด้านการใช้จ่ายเงินตามความต้องการทางพื้นฐาน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ค่าพาหนะ ค่ารักษาพยาบาล ค่าของใช้ส่วนตัว เป็นต้น
2. ด้านการใช้จ่ายเงินตามความต้องการทางการศึกษา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการศึกษา เช่น ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าหนังสือ ค่าถ่ายเอกสาร เป็นต้น
3. ด้านการใช้จ่ายเงินตามความต้องการทางสังคม ได้แก่ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านสังคม เช่น ค่ากิจกรรมชุมนุม ค่าทำบุญหรือบริจาคการกุศลต่าง ๆ เป็นต้น
4. ด้านการใช้จ่ายเงินตามความต้องการทางนันทนาการ ได้แก่ ค่าใช้จ่าย ต่าง ๆ ที่ผ่อนคลายความเครียด เช่น ค่ารูปภาพ ค่าหนังสืออ่านเล่น ค่าความบันเทิงต่าง ๆ เป็นต้น
5. ด้านการใช้จ่ายเงินตามความต้องการทางเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น ค่าเครื่องประดับ ค่าแต่งตัว เครื่องใช้ในการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ซึ่งเทคนิค (Critical incidental technique) นั้น รวบรวมจากวิธีการต่างๆ 2 วิธี ดังนี้

1) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(In-depth Interview)ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วยบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ครู – อาจารย์ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาประจำโรงเรียน
- 1.2 นักวิชาการศึกษาประจำหน่วยงานทางการศึกษา
- 1.3 เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
- 1.4 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจการนักเรียน

ลักษณะการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผลจากการสัมภาษณ์นำมาจัดกลุ่มจำแนกตามลักษณะพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียน ได้เป็น 5 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น

2) การสำรวจความคิดเห็นนักเรียนจากแบบสอบถาม

ลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด นำผลที่ได้มาจัดกลุ่มจำแนกตามลักษณะพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียน

7. ทฤษฎีอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียน

ในการอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียนผู้วิจัยได้รวบรวมทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ทฤษฎีทางสังคม ทฤษฎีทางจิตวิทยา ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

7.1 ทฤษฎีทางสังคมวิทยา

7.1.1 ทฤษฎีกลุ่มอ้างอิง (Reference group theory)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2538, หน้า 194) ได้ให้ความหมาย กลุ่มอ้างอิง (Reference group) ว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งใช้เป็นแหล่งอ้างอิง (หรือเปรียบเทียบ) สำหรับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในการกำหนดค่านิยม (Values) เจตคติ (Attitudes) และพฤติกรรม (Behavior) อย่างใดอย่างหนึ่งหรือพฤติกรรมทั่วไป หรือหมายถึง บุคคลหรือกลุ่มซึ่งมีอิทธิพลที่สำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลเป็นกลุ่มอ้างอิงสำหรับการตัดสินใจใช้จ่ายเงินในการซื้อของบุคคล แนวความคิดพื้นฐานที่มีคุณค่าในการทำความเข้าใจถึงผลกระทบของบุคคลที่มีความเชื่อถือ เจตคติและพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งประโยชน์จากแนวความคิดนี้จากข้อเท็จจริงที่ว่า การทำความเข้าใจผลกระทบของกลุ่มอิทธิพลที่มีต่อความเชื่อถือ เจตคติและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลรวมทั้งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมผู้บริโภค กลุ่มอ้างอิงโดยทั่วไปมี 2 กรณี คือ

1. กลุ่มอ้างอิงพื้นฐาน (Normative reference group) กลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือค่านิยมทั่วไป ตัวอย่าง กลุ่มอ้างอิงสำหรับเด็กก็คือ ครอบครัวซึ่งจะกำหนดค่านิยมและพฤติกรรมของผู้บริโภคทางด้านอาหารและสินค้าสำหรับเด็กและการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดหรือฟุ่มเฟือย

2. กลุ่มอ้างอิงเปรียบเทียบ (Comparative reference group) เป็นกลุ่มที่เป็นบรรทัดฐานของกลุ่มใช้เป็นเกณฑ์ เกณฑ์เฉพาะอย่างซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์กำหนดค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมอย่างแคบ อาจเป็นครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีรูปแบบการดำรงชีวิตที่พึงพอใจและคุณค่าต่อการเลียนแบบ

กลุ่มอ้างอิงทั้งสองแบบเป็นสิ่งสำคัญ กลุ่มอ้างอิงแบบแรกมีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมพื้นฐาน กลุ่มอ้างอิงแบบที่สองมีอิทธิพลทางด้านเจตคติและพฤติกรรมบริโภคเฉพาะอย่าง อิทธิพลเฉพาะอย่างของกลุ่มอ้างอิงเปรียบเทียบอาจจะใช้เป็นเกณฑ์วัดรูปแบบพฤติกรรมค่านิยมพื้นฐาน ซึ่งกำหนดขึ้นในตอนแรกของบุคคล ซึ่งพัฒนาจากกลุ่มพื้นฐาน

ภัทรธิรา วารินทร์ (2528, หน้า 24 – 25) กล่าวว่า พฤติกรรมของกลุ่มอ้างอิงจะมี ส่วนในแง่ของการเป็นเครื่องมือให้ความรู้ที่ดียิ่งต่อการกระทำพฤติกรรมใด ๆ และเป็น ตัวกำหนดบรรทัดฐานของการกระทำอันจะส่งผลต่อการสร้างพฤติกรรมใหม่ของบุคคล ทั้งบุคคล อาจเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มได้ แต่บุคคลพึงพอใจที่จะยึดรูปแบบพฤติกรรม ดังกล่าวมาเป็นรูปแบบ ดังนั้นกลุ่มอ้างอิงอาจเป็นกลุ่มที่บุคคลติดต่อสัมพันธ์ด้วยหรือรู้จักส่วนตัว หรือเป็นลักษณะปัจเจกบุคคล ที่เป็นนามธรรมอันจะเป็นตัวแทนของรูปแบบพฤติกรรมที่บุคคล ยึดถือ

กลุ่มอ้างอิงทั้งหมด มิใช่จะเป็นบุคคลในความคิดของบุคคลเสมอไป บางกลุ่ม อาจเป็นเพียงกลุ่มมาตรฐานที่บุคคลเปรียบเทียบในบางบทบาทเท่านั้น ดังนั้นในการพิจารณา การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล บุคคลจะอาศัยข้อมูลจากกลุ่มอ้างอิง ซึ่งมีความแตกต่างจากบุคคลในแง่ความคาดหวัง การประเมินผลที่ได้รับจากการตัดสินใจกระทำสิ่งใด นั้น จะประเมินผลได้ของบุคคลอื่นที่มีความคล้ายคลึงกับตนเองในแง่สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม เช่น การใช้จ่ายเงินของนักเรียน กลุ่มอ้างอิงจะเป็นนักเรียนด้วยกันหรือบุคคลอื่นก็ได้ นักเรียนอาจเห็นการใช้จ่ายเงินที่ประหยัดและเหมาะสมทำให้ผลการเรียนที่ดีเป็นที่ยกย่อง แก่ครู - อาจารย์และผู้ปกครอง จึงนำไปเป็นแบบอย่างในการประพฤติและปฏิบัติตาม ในทาง ตรงกันข้าม นักเรียนอาจเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้จ่ายเงินที่ไม่ประหยัดฟุ่มเฟือย ทำให้ได้รับการยกย่องจากเพื่อน ๆ ว่าเป็นคนทันสมัย หรือทำให้เป็นจุดเด่นที่รู้จักของคนทั่วไป เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ทำให้นักเรียนใช้เป็นกลุ่มอ้างอิง

7.1.2 ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (The diffusion of innovation theory)

สตีเวน สตีเวนสัน (2534, หน้า 66) กล่าวว่า ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม เป็นทฤษฎีที่ผสมผสานระหว่างทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่และทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์หรือให้เจาะจง ทางจิตวิทยา ทั้งนี้เพราะใช้รายละเอียดกลุ่มค่าด้านระบบสังคม (Social systems) ของทฤษฎี โครงสร้างหน้าที่และปัจเจกชน (Individual) การสื่อสาร (Communication) นวัตกรรม (Innovation) และระยะเวลา (Time) ของทั้งสองทฤษฎีร่วมกัน

ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมจะกล่าวถึง การรับนวัตกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ขึ้นอยู่กับบุคคล ระบบสังคม ระบบสื่อสาร นวัตกรรมและระยะเวลา โดยมีข้อความรายละเอียด ดังนี้

1) การรับนวัตกรรม อยู่กับปัจเจกบุคคล หมายถึง ปัจเจกบุคคลแต่ละคนเป็นผู้ตัดสินใจรับนวัตกรรมหรือไม่รับนวัตกรรม บางคนรับเร็วบางคนรับช้า แม้อยู่ในสังคมหรืออยู่ใน ชุมชนเดียวกัน คนที่ภาวะนวัตกรรมสูงก็จะรับนวัตกรรมเร็ว กลายเป็นนวัตกรรมหรือกลุ่มที่รับ

นวัตกรรมเร็ว ในขณะที่มีภาวะนวัตกรรมต่ำ เป็นผู้ที่รับนวัตกรรมช้าจะกลายเป็นผู้ล่าช้าหลังการรับนวัตกรรมจึงขึ้นอยู่กับบุคคลด้วยเป็นสำคัญ

2) การรับนวัตกรรมขึ้นอยู่กับระบบสังคม หมายถึง ระบบสังคมประเภทต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการรับหรือไม่รับนวัตกรรมหรือรับเร็วรับช้าด้วย สังคมสมัยใหม่จะรับนวัตกรรมเร็วและรับในปริมาณมากกว่าสังคมแบบประเพณี ทั้งนี้เพราะสังคมสมัยใหม่มีระบบค่านิยมและบรรทัดฐานสังคมในลักษณะที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมให้เจริญรุดหน้า (โดยเฉพาะทางวัตถุ) ดังนั้น เมื่อมีอะไรใหม่เข้ามา ก็สนับสนุนให้รับมาทดลองใช้ในสังคม ในขณะที่สังคมประเพณีไม่มีระบบค่านิยมและบรรทัดฐานสังคมเช่นนั้น จึงไม่สนับสนุนการรับนวัตกรรม

3) การรับนวัตกรรม ขึ้นอยู่กับการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรม โดยการสื่อสารจากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดสุดท้าย คือ การรับและไม่รับนวัตกรรมหัวใจของกระบวนการ คือ การกระทำระหว่างกันของมนุษย์ ทำให้การสื่อสารมีความสำคัญต่อนวัตกรรม ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งนวัตกรรมเป็นผู้นำความคิดหัวก้าวหน้า (Cosmopolite opinion leaders) กับบุคคลสมาชิกชุมชนหัวล่าช้า การรับนวัตกรรมก็ช้าหรือไม่มีการรับนวัตกรรมเลยก็ได้

4) การรับนวัตกรรมขึ้นอยู่กับตัวนวัตกรรม หมายถึง ลักษณะของนวัตกรรม นวัตกรรมที่มีส่วนกำหนดระยะเวลาหรือการรับหรือไม่รับนวัตกรรม ทฤษฎีนี้ระบุปัจจัยที่ต้องพิจารณา 5 ประการ ที่จะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ รับเร็วหรือช้า คือ

1. ความได้เปรียบ
2. การเข้ากับสังคมวัฒนธรรมได้
3. ความสลัซซึบซึอน
4. การแบ่งทดลองใช้ได้หรือไม่
5. ความเข้าใจง่าย

นวัตกรรมทางบวกย่อมจะแพร่หลายได้ง่าย ในขณะที่นวัตกรรมที่มีลักษณะทางลบมักไม่ค่อยเป็นที่นิยม เพราะไม่ดีกว่าของเดิมเข้ากับสังคมวัฒนธรรมไม่ได้หรือได้ไม่ดี มีโครงสร้างสลัซซึบซึอน แบ่งทดลองไม่ได้และเข้าใจได้ยาก

5) การรับนวัตกรรมขึ้นอยู่กับระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาหรือตัวเวลาเองมีอิทธิพลต่อการรับหรือไม่รับนวัตกรรม เวลาก่อให้เกิดภาวะนวัตกรรม อันเป็นเครื่องมือแสดงระดับหรือประเภทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมสูง บางคนต่ำ บุคคลบางคนกลายเป็นนวัตกรรม

หรือเป็นผู้ล่าหลังตามระยะเวลาที่รับนวัตกรรม การตัดสินใจจะรับนวัตกรรมต้องใช้เวลาหาก
ไม่มีเวลาเขาจะตัดสินใจไม่ได้ เวลาจึงมีความสำคัญต่อการรับนวัตกรรม

ทฤษฎีการแพร่กระจายของโรเจอร์ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับนวัตกรรม
กับปัจจัย 5 ประการ คือ ปัจเจกบุคคล ระบบสังคม การสื่อสาร ตัวนวัตกรรมและระยะเวลา โดยที่
ปัจเจกบุคคล แม้จะอยู่ในระบบสังคมหนึ่งใดก็มีบุคลิกลักษณะของตนเอง ระบบสังคม หมายถึง
กลุ่มคนและระเบียบแบบแผนที่กำลังก่อตัว การสื่อสาร คือ กระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรม
หมายถึง กระบวนการตัดสินใจรับหรือไม่รับนวัตกรรมอีกทอดหนึ่ง ส่วนนวัตกรรม คือ สิ่งใหม่ของ
คนหรือสังคมหนึ่ง จะเป็นวัตถุหรือไม่ใช่วัตถุก็ได้และเวลา คือ ช่วงหรือระยะเวลาของการพิจารณา
ตัดสินใจรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม

ดังนั้น การแพร่กระจายนวัตกรรมในกลุ่มนักเรียนต้องอาศัยการสื่อสารในรูปของ
สื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อทางโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ที่มีอิทธิพลสูงเป็นนวัตกรรม
ทางเทคโนโลยี ที่มีความเร็วสูงและทันสมัยที่สุดในปัจจุบัน ทำให้ได้รับความนิยมจากนักเรียน
ซึ่งถือว่าอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่อยากรู้อยากเห็น อยากทดลองแสวงหาความรู้ความจริงที่เกิดขึ้น จึงเป็น
เรื่องง่ายต่อการยอมรับเอานวัตกรรมใหม่เข้ามาประพฤติปฏิบัติตาม จนกลายเป็นค่านิยมและ
เป็นบรรทัดฐานของกลุ่ม เป็นคนทันสมัยไม่ตกยุค ทำให้สามารถเข้ากับกลุ่มได้ โดยไม่คำนึงถึง
ผลทางด้านลบที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมที่กล่าวว่า การรับ
นวัตกรรมขึ้นอยู่กับระบบสังคม เพราะสังคมไทยเป็นสังคมเปิดและมีค่านิยมที่นิยมวัตถุ
ทำให้ปัจเจกชนตลอดจนถึงสังคมและชุมชนยอมรับนวัตกรรมใหม่อย่างรวดเร็ว สอดรับกับ
การโฆษณาจูงใจให้เกิดการยอมรับ เช่น นักเรียนได้รับรู้พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินจากสื่อสารมวลชน
ในรายการต่าง ๆ ทำให้เกิดความต้องการสินค้านั้นและหาทางที่จะตอบสนองความต้องการของตน
ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้จ่ายเงินในลักษณะต่าง ๆ ได้โดยง่าย นักศึกษาจึงเป็นผู้รับนวัตกรรมใหม่ ๆ
ที่ดีที่สุดที่สามารถแพร่กระจายหรือเป็นตัวแบบพฤติกรรมให้กับกลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในวัยเดียวกัน
ซึ่งเป็นวัยที่มีกลุ่มขนาดใหญ่จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งอย่างรวดเร็ว ตามกระแสสังคมที่
เป็นพลวัต จนกว่าจะมีนวัตกรรมใหม่ที่ดีกว่าเข้ามาทดแทนต่อไป เช่น การโฆษณาสินค้า
โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ ๆ โดยนำดาราวัยรุ่นที่มีชื่อเสียงและเป็นที่น่าสนใจของวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นนิยม
ใช้โทรศัพท์มือถือตามไปด้วย จนกลายเป็นปัญหาในการใช้จ่ายเงินของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาเล่าเรียน
อยู่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ปกครองตลอดจนเป็นการสร้างค่านิยมไม่ประหยัดได้ เป็นต้น

7.1.3 ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม (The multiple factors theory of decision making and social action)

รีดเดอร์ (Reader, 1971, หน้า 4 – 5) นักสังคมวิทยาชนบท ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลและตั้งเป็นทฤษฎีขึ้นเรียกว่า ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม (The multiple factors theory of decision making and social action) รีดเดอร์ อธิบายว่า เหตุผลในการตัดสินใจกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลนั้นประกอบด้วยปัจจัยหลาย ๆ ประการ ซึ่งรวมเรียกว่า กลุ่มเหตุผลของความเชื่อหรือไม่เชื่อ (Believes and disbelieves) หรือเหตุผลในการตัดสินใจ เขากล่าวว่า การตัดสินใจของบุคคลมิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยเพียงประการเดียวหากแต่จะมีกลุ่มของเหตุผล ซึ่งอาจจะเป็นเหตุที่มาจากปัจจัยต่าง ๆ ประกอบกัน ช่วยสนับสนุนในการตัดสินใจและการตัดสินใจแต่ละครั้งกลุ่มของเหตุผลที่รวมตัวกันนั้นอาจแปรเปลี่ยนไปได้ตามแต่ละบุคคลในแต่ละสถานการณ์ กลุ่มของเหตุผลในการตัดสินใจอาจมาจากปัจจัยต่อไปนี้คือ

1) ปัจจัยดึงดูด (Pull factors) ประกอบด้วย

1.1) เป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย (Goal) หมายถึง สิ่งที่ผู้กระทำต้องการให้เกิดขึ้นจากการกระทำ

1.2) ความเชื่อ (Belief orientation) หมายถึง ความคิด ความรู้ที่ผู้กระทำเข้าใจในเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจกระทำทางสังคมและผู้กระทำจะเป็นผู้เลือกแบบของการกระทำให้สอดคล้องกับความเชื่อของเขา

1.3) มาตรฐานค่านิยม (Value standards) เป็นสิ่งที่ผู้กระทำได้รับมาจากความเชื่อทัศนคติ ลักษณะนิสัย ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่จะตัดสินใจว่าดีหรือไม่ดี ค่านิยมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำของสังคม โดยเป็นตัวชี้้นำให้ผู้กระทำให้เป็นไปตามค่านิยมของเขา

1.4) นิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี (Habits and customs) คือ รูปแบบของการแสดงออกที่ผู้กระทำได้รับการกระตุ้นให้แสดงออกจนเป็นรูปแบบที่แน่นอนและมีการยอมรับ

2) ปัจจัยผลักดัน (Push factors) ประกอบด้วย

2.1) ความคาดหวัง (Expectations) หมายถึง การที่ผู้กระทำมีความเข้าใจและเชื่อว่าผู้คาดหวังในตัวของเขา เขาจึงได้กระทำ

2.2) ข้อผูกมัด (Commitment) คือ สิ่งที่ผู้กระทำมีความเชื่อว่าเขาถูกผูกพันที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้น ๆ เขาจึงรู้สึกว่าเขามีข้อผูกพันที่จะต้องกระทำตามอิทธิพลของข้อผูกพันนั้น

2.3) แรงเสริม (Forces) คือ สิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นและนำไปสู่การตัดสินใจและการกระทำทางสังคม ในขณะที่ผู้กระทำตั้งใจที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นเขาจะรู้สึกว่าเขาได้รับแรงเสริมให้กระทำ

3) ปัจจัยสนับสนุน (Able factors) ประกอบด้วย

3.1) โอกาส (Opportunity) หมายถึง สถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำมีทางเลือกในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งผู้กระทำจะตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในการกระทำทางสังคมตามสถานการณ์นั้น

3.2) ความสามารถ (Ability) หมายถึง ความรู้สึกที่ผู้กระทำรู้ถึงความสามารถของตนเองที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จในการกระทำนั้น ๆ ได้ ผู้กระทำจะตัดสินใจและกระทำทางสังคมเพราะเขารู้สึกว่าเขาสามารถที่จะทำสำเร็จได้ในสถานการณ์นั้น

3.3) การสนับสนุน (Support) หมายถึง สิ่งที่ผู้กระทำคาดหวังว่าจะได้รับจากผู้อื่นในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด เขาจะตัดสินใจกระทำเมื่อมีความรู้สึกว่ามีสิ่งสนับสนุนให้ลงมือกระทำสิ่งนั้น

จากแนวความคิดทฤษฎีของริดเดอร์ดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ในการเลือกพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษานั้นจะต้องพิจารณาด้วยเหตุผลต่าง ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวความคิดทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม ดังนี้

1. ปัจจัยดึงดูด ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเลือกใช้จ่ายเงิน อาจออกมาจากแรงขับภายใน คือ ความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์และความต้องการของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นจากภาวะการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาการ จึงอาจมีพฤติกรรมในการใช้จ่ายเงินที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้จ่ายเกินตัว สรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือย เป็นต้น

2. ปัจจัยผลักดัน เป็นปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้นักเรียนมีการใช้จ่ายเงินที่เหมาะสมแก่สถานภาพของนักเรียน หรือถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เช่น การใช้สื่อต่าง ๆ ในการให้การปลุกจิตสำนึกรับผิดชอบต่อการใช้จ่ายเงินจากสถานศึกษา การแนะนำและติดตามผลของครู – อาจารย์ ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับความประพฤติของนักศึกษาประจำสถานศึกษานั้น ๆ

3. ปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยที่เป็นแรงสนับสนุนให้นักเรียนมีการใช้จ่ายเงิน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้ต้องใช้จ่ายเงินพฤติกรรมในการใช้จ่ายเงิน เช่น อาศัยอยู่กับเพื่อน บ้านพักอยู่ใกล้กับแหล่งบันเทิงหรือศูนย์การค้า ย่อมเปิดโอกาสให้มีพฤติกรรมใน

การใช้จ่ายเงินได้ง่ายขึ้น ตลอดจนการศึกษาครั้งนี้ยังมองถึงการสนับสนุนด้านการศึกษาจากครอบครัวที่คอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนด้านการเงิน ซึ่งเป็นตัวกระตุ้น ให้เกิดการใช้จ่ายเงิน

7.2 ทฤษฎีทางจิตวิทยา

7.2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจตามลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's hierarchical theory of motivation)

มาสโลว์ (Maslow, 1974, หน้า 81 – 92) เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์จำนวนมากสามารถอธิบาย โดยใช้แนวโน้มของบุคคลในการค้นหาเป้าหมายที่ทำให้ชีวิตของเขาได้รับความสมปรารถนาและได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตน

มาสโลว์ กล่าวว่า ความปรารถนาของมนุษย์นั้นติดตัวมาแต่กำเนิดและความปรารถนาเหล่านี้จะเรียงเป็นลำดับขั้นของความปรารถนาเริ่มแรก และต่อมาสูงขึ้นเป็นลำดับ โดยเริ่มจากความต้องการขั้นมูลฐานที่ต่ำสุดเรียงไปจนถึงความต้องการขั้นสูงที่สุด รวม 5 ขั้นด้วยกันดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานหรือเป็นสิ่งจำเป็นต่อการอยู่รอดของมนุษย์ เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย เพื่อการดำรงชีวิต เป็นต้น
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการให้ตนเองมีความปลอดภัยในชีวิต
3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belonging and love needs) เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นรัก ต้องการความอบอุ่น มีส่วนร่วมในความรับผิดชอบร่วมเป็นเจ้าของกิจการต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นสมาชิกในหมู่คณะเป็นฐาน
4. ความต้องการการยกย่องนับถือ (Esteem needs) เป็นความต้องการด้านชื่อเสียง ความร่ำรวย ฐานะทางสังคม การยอมรับนับถือตนเอง การยอมรับจากสังคม เป็นต้น
5. ความต้องการสัจจการแห่งตน (Needs for Self Actualization) เป็นความต้องการที่จะเข้าใจในสังคม ได้แก่ ความต้องการเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ เข้าใจความเป็นจริงของชีวิต เป็นต้น

ความต้องการได้รับการนับถือยกย่อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) ความต้องการนับถือตนเอง (Self – respect) คือ ความต้องการมีอำนาจมี
ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความแข็งแรง มีความสามารถในตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ไม่ต้องพึ่งพาอาศัย
ผู้อื่น ทุกคนต้องการที่จะรู้สึกว่าเขามีคุณค่าและมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในงาน
ภารกิจต่าง ๆ และมีชีวิตที่เด่นดัง

2) ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (Esteem from other) เป็นความ
ต้องการได้รับการยกย่อง ได้รับการยอมรับ ได้รับการความสนใจ มีสถานภาพ ได้รับการยกย่องชมเชย
จากผู้อื่น

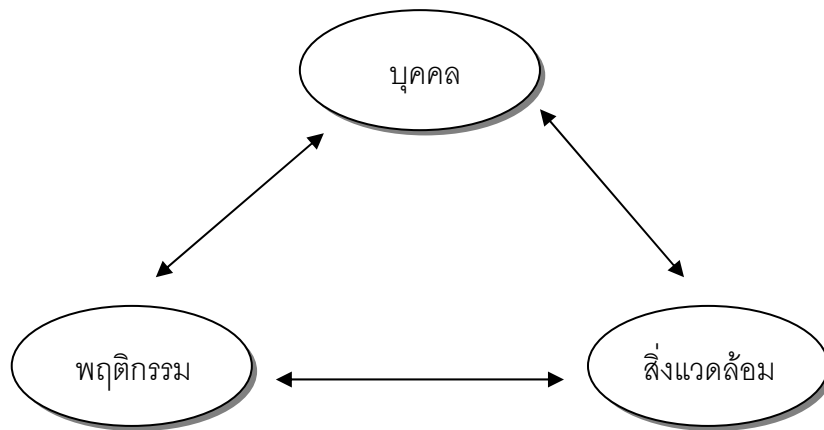
ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของศึกษานั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการได้รับการ
การนับถือยกย่อง ทั้งนี้เพราะ นักเรียนต้องการให้เพื่อนยอมรับ เรื่องความร่ำรวย จึงต้องแสดง
ความมั่งมี โดยใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยให้เพื่อน ๆ เห็น

7.2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรม ซึ่งเป็นที่นิยม
และยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ทั้งนี้เพราะเป็น
ทฤษฎีที่อธิบายกระบวนการเกิดพฤติกรรมได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นจะกล่าวถึงเฉพาะทฤษฎี
การเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Albert Bandura) เท่านั้น

จากแนวคิดของทฤษฎีแบนดูรา (Bandura, 1977, หน้า 16) มีความเชื่อว่า
พฤติกรรมของมนุษย์นอกเหนือจากปฏิกิริยาสะท้อนเบื้องต้นแล้ว เกิดจากการเรียนรู้ทั้งสิ้นและ
การเรียนรู้พฤติกรรมใหม่เหล่านั้นสามารถเรียนรู้ได้โดยประสบการณ์ตรงหรือไม่ ก็โดยการสังเกต
องค์ประกอบทางชีววิทยามีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ โดยพฤติกรรมนั้นก็ค
องค์ประกอบในตัวบุคคลมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้พฤติกรรม ในการอธิบายกระบวนการ
เกิดพฤติกรรมของมนุษย์

แบนดูรา ได้อธิบายในรูปของการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง ระหว่าง
พฤติกรรม องค์ประกอบส่วนบุคคลและองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม โดยที่องค์ประกอบทั้ง 3 นี้ จะมี
ปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังแสดงในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 แสดงปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างพฤติกรรม องค์ประกอบส่วนบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม ที่มา: Bandera อ้างอิงใน ภักธรธิรา ผลงาม, 2544, หน้า 28)

จากภาพที่ 6 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรม องค์ประกอบส่วนบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน กล่าวคือ พฤติกรรมของมนุษย์สามารถกำหนดสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมก็สามารถกำหนดพฤติกรรม พฤติกรรมสามารถกำหนดองค์ประกอบส่วนบุคคล องค์ประกอบส่วนบุคคลก็สามารถกำหนดพฤติกรรมได้เช่นกัน ในทำนองเดียวกันองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบส่วนบุคคลก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน

แบนดูรา ได้กล่าวถึงตัวกำหนดพฤติกรรมว่ามี 2 ประการ คือ กำหนดพฤติกรรมที่เป็นสิ่งเร้าซึ่งได้แก่เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อม การเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมซ้ำ ๆ มนุษย์จะคาดการณ์ไว้ว่า ถ้ามีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น จะมีเหตุการณ์อะไรตามมาและตัวกำหนดพฤติกรรมอีกประการหนึ่งคือ ตัวกำหนดที่เป็นผล ซึ่งได้แก่ ผลของการกระทำมนุษย์จะเลือกกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลทางบวก และจะหลีกเลี่ยงการกระทำพฤติกรรมที่จะได้รับผลทางลบในทัศนะของผู้กระทำ

วิธีการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ แบนดูราได้กล่าวว่า วิธีการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์มี 2 วิธี คือ การเรียนรู้จากผลของการกระทำและวิธีการเรียนรู้จากการเลียนแบบ โดยที่การเรียนรู้จากผลของการกระทำว่าเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกระบวนการเรียนรู้จากผลของการกระทำจะทำหน้าที่ 3 ประการ คือ ทำหน้าที่ให้ข้อมูล ทำหน้าที่จูงใจและทำหน้าที่เสริมแรง ส่วนการเรียนรู้จากการเลียนแบบเป็นการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบกระทำพฤติกรรม ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางอ้อม การเรียนรู้จากตัวแบบอาศัยกระบวนการ

เรียนรู้จากการสังเกตเป็นสำคัญ กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ กระบวนการใส่ใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการทางกาย และกระบวนการจูงใจ

นอกจากนี้ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ยังได้กล่าวถึงการควบคุมพฤติกรรมด้วยปัญญาไว้ว่า การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลของการกระทำจะอยู่ในรูปของความเชื่อและความคาดหวัง ซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญา ความเชื่อและความคาดหวังนี้จะทำหน้าที่ควบคุมหรือกำกับการกระทำของมนุษย์ในเวลาต่อมา การควบคุมพฤติกรรมด้วยปัญญาที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง 3 ประการคือ ความเชื่อเกี่ยวกับกฎเกณฑ์เงื่อนไข การคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและผลที่จะเกิดขึ้นและสิ่งจูงใจ

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์และการสังเกตตัวแบบซึ่งสอดคล้องกับที่โควิลด์ (Covin อ้างอิงในพริยาภรณ์ ประเทืองเศรษฐ์, 2244, หน้า 29) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ เกิดจากเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ถูกตามใจมากเกินไป จะมีลักษณะคล้ายทารกเลี้ยงไม่รู้จักโต ไม่รู้จักยับยั้งความต้องการของตนเอง พฤติกรรมดังกล่าว จึงเกิดจากการเรียนรู้ของสังคมที่อยู่รอบตัวได้เสมอ

7.2.2 ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectation theory)

วรูม (Vrom, 1970, หน้า 91) กล่าวว่า การที่มนุษย์จะเลือกหรือตัดสินใจกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นมีสาเหตุหรือแรงจูงใจ โดยอาศัยเหตุผลและปัจจัยหลาย ๆ อย่างประกอบกัน มิได้เกิดจากเพียงปัจจัยหนึ่งปัจจัยเดียว โดยที่บุคคลนั้นจะต้องมีความคาดหวัง ดังต่อไปนี้

- 1) ผลตอบแทนที่ได้รับ
- 2) ความพอใจและความไม่พอใจต่อผลตอบแทนที่ได้รับ
- 3) ผลตอบแทนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น
- 4) โอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าพฤติกรรมในการใช้จ่ายเงินนักเรียนสิ่งที่มากำหนดในการตัดสินใจเลือกการใช้จ่ายเงิน เพื่อสนองความต้องการของตนเองแล้วยังมีความคาดหวังเกี่ยวกับผลตอบแทนที่จะได้รับ เช่น เมื่อเลือกที่จะไปพบปะสังสรรค์กับเพื่อน ๆ แทนที่จะใช้เวลาเหล่านั้นไปดูหนังสือ ตำราเรียน เพราะมีเหตุผลว่า จะให้เพื่อนยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มด้วยหรือเลี้ยงอาหารเพื่อน เพื่อที่จะให้เพื่อนช่วยทำรายงานให้ เป็นต้น พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินจึงเกิดจากความคาดหวังในผลตอบแทนที่จะได้รับ ถ้าเปรียบเทียบผลแห่งการกระทำนั้น ทำให้เกิดความพอใจก็มักจะประพฤติปฏิบัติซ้ำ ๆ กันโดยอาศัยสถานการณ์หรือโอกาสในการกระทำตามที่ได้คาดหวังไว้ ซึ่งจะสังเกตได้ว่า วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนจะใช้จ่ายเงินที่ซ้ำ ๆ กัน ทั้งที่วัยผู้ใหญ่อาจเห็นว่าไม่เป็นการเหมาะสมหรือเป็นการสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์

7.3 ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์

7.3.1 ทฤษฎีการเลือกเชิงเหตุผล (Rational choice theory)

พฤติกรรมเชิงเหตุผล (Rational behavior) ของมนุษย์เราสามารถอธิบายได้ว่า มนุษย์มีพฤติกรรมที่จะเลือกวิถีทาง (Means) ที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่ดีในเป้าหมาย (End) สุดท้ายของตน โดยมีเหตุผลเป็นบรรทัดฐาน (Normative) ของความคิดดังกล่าว (Barry, 1988, หน้า 11)

ดังนั้น ความสามารถที่จะล่วงรู้ความคิดเชิงเหตุผลของบุคคลจึงเป็นประโยชน์ต่อการจะอธิบาย (Explanation) ทำนาย (Prediction) และพรรณนา (Description) ถึงพฤติกรรม การเลือกเชิงเหตุผลของมนุษย์ได้ ทั้งนี้ การเลือกเชิงเหตุผลของปัจเจกบุคคลจะมีพื้นฐานอยู่บน ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกและการแสดงออกอยู่ 2 ประการ คือการแสดงออกถึงทางเลือกอัน เป็นผลมาจากความเป็นเหตุผล (Rational) ซึ่งเรียกว่า การอ้างเหตุผล (Behavior rationality) กับสภาวะทางจิตใจ (Mental state) หรือคุณลักษณะของปัจเจกบุคคลดังกล่าว การเลือกเชิง เหตุผลนี้จะผูกพันอยู่กับการคาดคะเน 2 ประการ ได้แก่ การคาดคะเนผลที่จะตามมาในอนาคต อันสืบเนื่องมาจากการกระทำของตนในปัจจุบันกล่าวคือ บุคคลได้จินตนาการว่าอะไรจะเกิดขึ้น ในอนาคต อันเป็นผลมาจากการกระทำของเขาในขณะนี้และการคาดคะเนเกี่ยวกับคุณค่าของ ผลที่จะได้รับในอนาคต ดังนั้นก่อนที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งที่ต้องลงทุนเพื่ออนาคต ของตนเองหรือครอบครัวแล้ว เขามักจะมีเหตุผลที่มีการวินิจฉัยถึงการได้รับผลตอบแทนสูงสุด ในอนาคต (Maximizing benefits) ก่อนที่จะมีการลงทุนในกิจกรรมนั้น

ทฤษฎีการเลือกเชิงเหตุผล เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลที่กำหนดทางเลือกสุดท้าย ที่ตนเองพึงพอใจไว้แล้ว ผู้กระทำ (Actor) จะต้องเลือกระหว่างทางเลือกที่จะต้องปฏิบัติให้ไปถึง จุดหมายและการกระทำที่จะมีผลตอบแทนเชิงเหตุผลมากกว่าและการเลือกเชิงเหตุผลนั้นเป็น การกระทำของบุคคลอันมาจากแรงจูงใจจากผลประโยชน์ของตนเอง

นักเศรษฐศาสตร์ฮาดเซนยี (Harsanyi, 1986, หน้า 60 – 170) ได้ให้ความหมาย ของการเลือกเชิงเหตุผลว่าเป็นการเลือกท่ามกลางตัวเลือกมากมาย แต่สิ่งทีบุคคลเลือกจะอยู่บน พื้นฐานของความพึงพอใจ (Preferences) และโอกาส (Opportunities) กล่าวคือ บุคคลอาจจะ เลือกที่จะดำเนินการในเป้าหมายหนึ่งไว้แล้ว แต่เกิดเปลี่ยนใจไปกระทำอีกเป้าหมายหนึ่งทั้ง ๆ ที่ความพึงพอใจพื้นฐานยังเหมือนเดิม อธิบายได้ว่า บุคคลอาจจะเรียนรู้ถึงค่าสูญเสียโอกาส (Opportunity cost) ของเป้าหมายทั้งสองนี้แตกต่างกันหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ข้อมูลเกี่ยวกับ ค่าสูญเสียโอกาสที่มีอยู่ ช่วยให้เขาตัดสินใจที่จะเลือกพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินไม่เกิดประโยชน์ ต่อตัวนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างแท้จริง เพราะจะมีผลต่อการศึกษาหรือเกรดเฉลี่ย

ได้ ในทางกลับกันการเลือกการใช้จ่ายเงินที่เป็นไปตามกลุ่มเพื่อน อาจทำให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แม้ว่าจะต้องใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นก็ตาม

สำหรับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียนนั้น พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของบุคคลย่อมได้เลือกสรรสิ่งทีตนเองพอใจและยังคงความพอใจตลอดจนพฤติกรรมที่ตนเองเลือกไว้เมื่อเห็นว่า เป็นสิ่งที่เหมาะสมและคาดว่าจะเกิดประโยชน์แก่ตนเอง จึงเลือกที่จะใช้จ่ายเงิน โดยมีจุดหมายคือ การได้รับการตอบแทนสูงสุดในอนาคต

7.3.2 ทฤษฎีการวิเคราะห์ต้นทุน – ผลได้ (Cost – benefit analysis)

นักสังคมวิทยา เลเวอร์ (Laver, 1991, หน้า 379 – 380) ได้อธิบายถึงการวิเคราะห์ต้นทุนผลได้ (Cost – benefit analysis) ของบุคคลไว้ว่า เป็นการชั่งน้ำหนักระหว่างศักยภาพที่จะได้รับผลกำไรหรือจะขาดทุน การตัดสินใจของคนจะอยู่ในลักษณะของความคุ้มค่าต่อการที่จะเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก การวิเคราะห์ต้นทุน – ผลได้ไม่จำเป็นต้องแบ่งทิศทางให้ชัดเจน การวิเคราะห์คือ การบ่งชี้ธรรมชาติในระดับความเสี่ยงที่จะมีผลต่อการตัดสินใจว่า เขาจะได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการเสี่ยงหรือไม่ ประการที่สอง บัจเจกบุคคลไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์อย่างถูกต้อง ตัวเขาเองอาจจะไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะล่วงรู้ได้ว่าจะได้กำไรหรือขาดทุน ผู้ปฏิบัติสามารถช่วยเหลือโดยการแยกแยะต้นทุน – ผลได้ที่แม่นยำ

ในสายตาของนักเศรษฐศาสตร์แล้ว การวิเคราะห์ต้นทุน – ผลได้เป็นการวิเคราะห์ที่จะช่วยตอบว่าสิ่งที่พิจารณาอยู่นั้น สมควรจะนำไปปฏิบัติหรือลงทุนหรือไม่ ประเด็นหลักในการวิเคราะห์เชิงต้นทุน – ผลได้ (หรือผลได้ – ผลเสีย) ในรูปคำถามที่ผู้วิเคราะห์ต้องถาม ได้แก่ (ไกรยุทธ ชีรตยาสินันท์, 2527, หน้า 208)

7.3.1 เราต้องการอะไรและมีกิจกรรมอะไรบ้าง ที่ทำให้เราได้รับในสิ่งที่ต้องการ

7.3.2 อะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคที่กระทบกระเทือนความต้องการนี้

7.3.3 ผลได้ตอบแทนจากกิจกรรมนั้นมีอะไรบ้างและคำนวณผลได้ตอบแทนนั้นอย่างไร

7.3.4 ผลเสียหรือต้นทุนจากกิจกรรมนั้นมีอะไรบ้าง และวัดผลนั้นอย่างไร

7.3.5 จะตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่ดีกว่าได้อย่างไร

ในประการแรกนั้น เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือกำหนดมาตรการสำหรับการตัดสินใจเลือก กล่าวคือ เมื่อรู้วัตถุประสงค์ที่ต้องการ และกำหนดการเลือกที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้ตัดสินใจจะเลือกจะทำอะไรให้บรรลุวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด ประการที่สอง เป็นสภาพแวดล้อมที่จะเป็นอุปสรรคขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ส่วนประการที่สามและสี่

จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์บรรยายถึงต้นทุนหรือผลเสีย ตลอดจนผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามสิ่งที่ตัดสินใจได้อย่างชัดเจน และเพื่อจะได้เปรียบเทียบได้สะดวก

การศึกษาครั้งนี้ จึงใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ต้นทุน – ผลได้มาเป็นแนวทางในการอธิบายพฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อสนองความต้องการของนักเรียน โดยการใช้จ่ายเงินในแต่ละครั้งนั้น นักศึกษาอาจจะต้องชั่งน้ำหนัก ว่าคุ้มค่ากับการเสียเงินหรือไม่และได้รับประโยชน์เพียงพอ ต้องการใช้จ่ายเงินมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะต้องวิเคราะห์กับผลได้ เช่น ได้ความสุขจากการนำเงินไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้และการพักผ่อนหรือ เพื่อการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยที่อาจจะเกิดผลเสียด้านอื่น ๆ ตามมาภายหลังจากพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินไปแล้ว เป็นต้น

จากแนวความคิดของทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยใช้เป็นพื้นฐานการกำหนดตัวแปรเกรดเฉลี่ย ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การใช้จ่ายเงินของนักเรียนที่กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ปรีชาติ รัตนรักษ์และสมหวัง ชัยตามล (2530 อ้างถึงในสำราญ มีแจ้ง, 2538, หน้า 22) ได้ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1,2,3 และปีที่ 4 ภาคปกติ ที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดกองวิทยาลัยเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 14 แห่ง พบว่า

1. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง จะเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการศึกษาในด้านที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องดื่ม ค่าเดินทาง ค่าบันเทิงและการพักผ่อน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
2. นักศึกษาที่เรียนในระดับชั้นปีที่ต่างกัน จะเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
3. นักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันต่างๆ เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อารีย์ สัตยกุล (2531, หน้า ก) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สถานดิสโก้และปาร์ตี้บางประการที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสถานดิสโก้ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจรายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

การใช้ดีสโค้ดของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมนต์ชัย นินทานนท์ (2534, หน้า 105) พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาระดับ ปวช.และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งชายและหญิงที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการใช้บริการสถานเริงรมย์อยู่ระดับปานกลาง ซึ่งน่าเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้

สำราญ มีแจ้งและคณะ (2538, หน้า 128 - 129) ได้ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิต สาขาการศึกษาและค่าใช้จ่ายของนักศึกษาครูทายาท สถาบันราชภัฏจำนวน 16 แห่ง นักศึกษาครูทายาท จำนวน 1,517 คน พบว่า

1. นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงพักอยู่หอในสถาบันราชภัฏ ได้รับอุปการะจากบิดาและมารดา หรือบุคคลอื่น และส่วนใหญ่เงินไม่พอใช้เป็นบางเดือน
2. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายและเครื่องใช้ต่อปี จะจ่ายเป็นเสื้อผ้าอื่นที่ไม่ใช่ชุดนักศึกษา ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการจะจ่ายเป็นค่าทัศนอาจรและทัศนศึกษามากที่สุด ส่วนค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดจะจ่ายเป็นค่าผงซักฟอกสบู่ ยาสระผม แปรงสีฟัน ยาสีฟัน และโดยภาพรวมจ่ายส่วนตัวเป็นค่าอาหารมากที่สุด และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายของนักศึกษาและชายไม่ต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

จอห์นสัน (Johnson, 2000, หน้า 4328-A) ได้ศึกษาผลดีที่นักเรียนได้รับจากการรับทุนการศึกษาในโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ มลรัฐเท็กซัส ได้มุ่งประเด็นให้เห็นผลดีที่บรรดานักเรียน 'ได้รับจากทุนการศึกษา หรือเงินกองทุนซึ่งเป็นการให้ทุนอย่างเป็นธรรม การให้ทุนทำให้ปัญหา ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนลดลง การให้ทุนแบบนี้คือ การแบ่งโรงเรียนที่มีทั้งหมดในมลรัฐเท็กซัส ตามขนาดและจำนวนของนักเรียนในโรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการให้เงินทุนแก่นักเรียนแบ่งตามขนาดโรงเรียน และนักเรียนเช่นเดียวกัน

เดียร์รา (Diarra, 1998, หน้า 3376-A) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายทางการศึกษาและเงินทุนในประเทศกำลังพัฒนา: ศึกษาประเทศ Mali (มาลี) ผลการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายตรง ค่าใช้จ่ายทางอ้อมและเงินทุน สำหรับตัวอย่างค่าใช้จ่าย ได้แก่ บัณฑิตทางเศรษฐศาสตร์มหภาค นโยบายการตัดสินใจ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับสูงของประเทศมาลี มีทั้งช่วยเพิ่มและลดลง โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ตัวแปรหลายตัว พบว่าความตั้งใจเป็นตัวทำนายที่สำคัญของทัศนคติของผู้เกี่ยวข้อง ผู้เกี่ยวข้องต่างๆ จะมี

ทัศนคติต่อการคืนทุนต่างกัน ผลการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางทัศนคติของผู้บริหารที่มีเพศ ตำแหน่ง ยุคต่างกัน สรุปผลการศึกษา ค่าใช้จ่ายตรงเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของค่าใช้จ่ายประเทศมาลี ต้องปรับนโยบายการจัดทุนการศึกษา ระดับสูงใหม่ ขณะนี้ส่วนหนึ่งของเงินเดือน 10% ได้มาจากค่าใช้จ่ายรายหัวของนักศึกษา ฉะนั้นนโยบายการใช้จ่ายเงิน คือควรกำหนดเป็นช่วงๆ

เนลสัน (Nelson, 1998, หน้า 1856-A) ได้ศึกษาการจัดการหาเงินกู้ยืมสำหรับนักเรียน การสำรวจความเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำ ความขัดแย้งและพฤติกรรมหลังจบการศึกษา พบว่า โครงการเงินกู้ยืมมีความสัมพันธ์ต่อประโยชน์ด้านภาวะผู้นำและความขยัน (ใช้วิเคราะห์แบบถดถอยใช้ตัวแบบเชิง Logistic) แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ หลังจากออกจากมหาวิทยาลัย มีความแตกต่างระหว่างประเทศ เชื้อชาติ ในความเห็นต่อความสัมพันธ์ของเงินกู้กับภาวะผู้นำ ความขยันและตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จ (การศึกษา) แต่นักศึกษาระดับปริญญาโท มีความเห็นเชิงลบต่อเงินกู้ยืม ในเรื่องการบริหารกองทุน ดอกเบี้ย ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยคุณภาพชีวิตไว้ (ต่อการรับรู้) ของเงินกู้ โอกาสทางการศึกษา การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยของชาติ รัฐและนโยบายด้านการเงิน